

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 80 Din, za inozemstvo 100 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 2 D, 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vsilica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka
in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vrača, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon števil. 50, upravnništva števil. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana števil. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Avstrijska volivna vlada.

Prelat dr. Seipel je četrtič vzel vodstvo avstrijske republike v svoje roke. Kadar se v tej državi nabere toliko zmešnjav in težav, da ni mogoče več naprej, tedaj nastopi mogočna osebnost voditelja krščanskih socialistov, da rešuje probleme, pred katerimi so drugi obnemogli.

Po vojni, po avstrijskem porazu je socialna demokracija zavzela državni voz tako temeljito, da je Evropa soglasno izjavljala, da prelato Seipel, ki je za socialisti prevzel ministrsko predsedstvo, ne bo imel več drugega opravka, kot da avstrijsko republiko dostojno pokoplje. Seipel je tedaj pokazal, kaj zna. Njegova ogromna sanacija s pomočjo Društva narodov je rešila avstrijske finance pred bankrotom. Seipel je znal najkoristneje izrabiti tedanji strah velike antante pred združitvijo Avstrije z Nemčijo in pred notranjo revolucijo v osrčju Evrope, ki bi bila tedaj najprijetnejše oporišče za splošno komunistično revolucijo, ki jo je Ljening še samozavestno napovedoval kot dogodek bližnjih dni. Da se prepreči to dvoje, so zapadni kapitalisti bili pripravljeni dati in storiti vse, kar je Seipel smatral za potrebno. Kadarkoli je šel avstrijski predsednik v Zenevo, vselej je dobil nove milijone. Avstrijci po pravici imenujejo Seiplo svojega rešitelja.

Pred dvema letoma, kmalu po znanem atentatu na njegovo osebo, je Seipel prepustil vlado svojemu strankarskemu somišljeniku dr. Rameku. Ni bilo le zdravje povod Seiplovi demisiji, hotel se je tudi osvoboditi, da dobi časa za drugo delo. Krščanska socialna stranka je tedaj zahtevala celega svojega načelnika za izpopolnitve strankine organizacije.

Avstrijski krščanski socialci imajo izredno težko stališče. Kot stranka neznatne večine imajo proti sebi strnjeno opozicijo socialnih demokratov, ki izrabljajo svoje strokovne organizacije za politično borbo proti vsaki nesocialistični vladi. Njihov vpliv sicer pada, toda drže se s terorjem, ki prežene in onemogoči uspešnejšo protiakcijo v socialističnih trdnjavah. Za primer se spominjamo samo zadnjega slučaja: Vsi delavci neke dunajske tovarne so stopili v stavko, ker vodstvo ni takoj odpustilo delavca, ki se je udeležil krščansko-socialne manifestacije za umrlega župana dr. Luegerja. Krščansko-socialna stranka ima skupno z Velenenci tudi vse deželne vlade v svoji oblasti. To pa zahteva sodelovanje vseh stranknih moč v državni upravi. Seipel je videl, da strankina organizacija hira in je zato sam prevzel vodstvo njene izpopolnitve.

Poleg tega je izbral svoje počitnice za veliko reklamo v prid svoji domovini. Prepotoval je vso zapadno Evropo in povsod pred najzbranejšo publiko govoril o Avstriji in njenih potrebah.

Ramekova vlada je med tem nadaljevala in srečno dovršila Seiplov sanacijski načrt. Na predzadnjem zboru Društva narodov se je ukinila mednarodna kuratela avstrijskega gospodarstva. Zunanje politično je Ramekova vlada imela najsrečnejšo roko. Z vsemi sosednimi državami je sklenila pogodbe, ki ji dajejo ugodnosti, kakršne si težko izvojuje vse mogočnejša država kot je Avstrija. S tem so se ustvarili predpogoji, da bi Avstrija gospodarsko in kulturno oslonjena na Nemčijo, mogla dobro napredovati.

Tu so za vsako ceno hoteli zaustaviti ta razvoj socialni demokrati in so najprej izvali spor v šolskem vprašanju. Ko jih je tu dr. Rintelen ugnal, so aranžirali generalen nastop državnih uradnikov.

Položaj avstrijskih državnih uradnikov je slab. V inflacijski dobi so se zadolžili za bajne vsote. Njihovo službeno razmerje še danes ni definitivno urejeno. Vse te njihove zahteve je priznal tudi kancler dr. Ramek, toda istočasno izjavil, da avstrijski proračun zboljšanja v taki meri kot so ga uradniki zahtevali, ne prenese. Ker do sporazuma med vlado in uradniki ni prišlo, ker je uradništvo grozilo s stavko, je vlada dala ostavko in novo vlado je sestavil najmočnejši mož, kar jih ima Avstrija, dr. Seipel.

Dr. Seipel je torej prevzel sledeči položaj: Parlamentarna nasprotja so dosegla vrhunec. Socialisti že niso več opozicionalci, ampak samo obstrukcionisti, ne govore več, samo še tulijo in razbijajo. Bobni, trompete in činele odmevajo po dunajskem in graškem parlamentu. Socialisti zahtevajo odstop vlade in socialistično diktaturo. Uradniško vprašanje je uganka, katere doslej še nihče ni rešil, in

Uzunović vabi SLS v vlado.

RADIKALI IN RADICEVCI ZA SODELOVANJE S SLS. — DR. KOROŠEVA UGO TOVITEV.

Belgrad, 20. okt. (Izv.) Predsednik vlade Nikola Uzunović je danes izjavil na vprašanje časnikarjev, kaj je z razširitvijo vladne koalicije in vstopom Jugoslovanskega kluba v vlado, katero vprašanje vso politično javnost neprestano najbolj zanima, naslednje:

»Pa mi smo vendar vse storili. Mi smo pripravljeni na to.«

Na pripombo časnikarjev, da izjavljajo poslanci Jugoslovanskega kluba, da niso sprejeli nobenega poziva za vstop v vlado in da je to potrdil v posebni izjavi sam g. dr. Korošec, je g. Uzunović odgovoril:

»Potem jaz ne vem, kaj oni smatrajo kot

poziv. Mislim, da je dovolj, če dve koalirani stranki po svojih avtoritativnih zastopnikih v vseh izjavah in konzultacijah izjavljata pripravljenost za sodelovanje.«

Z ozirom na to izjavo predsednika ministrskega sveta se je Vaš dopisnik ponovno obrnil na načelnika Jugoslovanskega kluba g. dr. Korošca, ki mu je dal sledeč odgovor:

»Resnica je, da se nam je povodom zadnje krize od obeh vladnih strank izrazila želja, naj vstopimo v vlado. Toda do kakšnih meritornih razgovorov do danes še ni prišlo, kakor sem to v svoji zadnji izjavi ugotovil.«

Po Pašičevem prihodu.

PAŠIĆ DRŽI SVOJE NAČRTE V TAJNOSTI.

Belgrad, 20. okt. (Izv.) Pašičeva vrnitev je naravno vzbudilo ogromno zanimanje. Z njegovim prihodom oživljajo obnem najrazličnejše kombinacije, ki so jih v zadnjem času njegovi prajatelji stalno naglašali. Pašičev prihod za enkrat ni imel in najbrže tudi v prihodnjih dneh še ne bo imel tistih posledic, kakor jih nekateri krogi željno pričakujejo.

Pašić zopet obolet.

Pašić se je ponovno prehladil in ne more zapustiti sobe. Zato se danes ni udeležil skupščinske seje. Tekom dopoldneva in popoldneva je sprejel okrog dvajset obiskov, večinoma radikalnih poslancev, ki so se živo zanimali za njegove namere. O tem pa g. Pašić nobenemu poslancu ni hotel ničesar izdati, tako da vlada v radikalnem klubu še vedno popolna negotovost.

Ta okolnost olajšuje vladi njen položaj. Tudi danes je vlada brez težav prebrodila težko vprašanje izvolitve novega skupščinskega predsedstva. Pri volitvi so se pričakovale komplikacije radi borbe med pašičevci in pristajali vlade. Vendar do vsega tega ni prišlo. Z glasovi vladne večine je bilo staro predsedstvo ponovno izvoljeno brez vsake spremembe.

Stjepan Radić zopet v Belgradu.

Danes je prispel v Belgrad tudi Stjepan Radić. Celo dopoldne in popoldne je bil v svojem klubu, kjer je s poslanci razmotrival položaj in jim dajal navodila za prihodnje dni. Dopoldne je obiskal ministra g. Krajača v njegovem ministrstvu. Ta obisk so ponekod tolmačili kot željo nekaterih radićevskih krogov, naj bi dr. Krajač podal ostavko, da bi dal s tem mesto dr. Kežmanu. Vendar se zdi, da za zdaj iz te kombinacije ne bo ničesar, ker je oseba dr. Kežmana pri nekaterih činiteljih

neljuba z ozirom na njegovo delovanje v inozemstvu.

Burna seja Radićevega kluba.

Na današnji seji Radićevega kluba je prišlo tudi do burnih spopadov med posameznimi poslanci. Dogodki, ki so se odigrali v Šibeniku, kjer je Radićeva organizacija izrekla nezaupnico tamošnjim poslancem-radićevcem, so bili predmet živahnih preprirov med dalmatinskimi poslanci. Poslanca Bačinića dolžijo radi teh dogodkov, češ da je on vsega tega kriv in pa njegovo delovanje med tamošnjim ljudstvom. Prepri je bil tako hud, da se je čul ven na hodnik. Krepke besede so padale na račun posl. Bačinića. Ta prepri bo vsekakor imel globlje posledice. Pričakovati je eventualnih izključenj iz Radićeve stranke.

Seje opozicionalnih klubov.

Opozicionalni klubi so imeli danes seje, na katerih so razpravljali o delovanju v narodni skupščini v prihodnjih dneh. Predvsem so določili svoje kandidate za finančni odbor, ki se bo volil na prihodnji skupščinski seji. Jugosl. klub bo kandidiral poslanca Vladimirja Pušenjaka in Franca Smodeja.

Prihodnja otvoritvena seja narodne skupščine

Živahno se komentira dejstvo, da se bo prihodnja skupščinska seja sklicala pismenim potom, namesto da bi se danes sklicala za jutri. Vendar se misli, da temu ni pripisovati posebnega političnega značaja, ker gre za formalnost otvoritve novega zasedanja. Prvo sejo novega zasedanja odpravi kralj s kraljevo besedo, ali pa se samo prečita kraljev ukaz, s katerim se pričena zasedanje. Gotovo je, da se bo tudi letos prečital samo kraljevi ukaz. Ker pa ta ukaz iz Topole še ni prispel, se seja ni mogla sklicati. Verjetno je, da se bo vršila jutri zvečer ali vsaj v najbližjih dneh.

Staro predsedstvo skupščine zopet izvoljeno.

Belgrad, 20. okt. (Izv.) Točno ob 9 dopoldne, kakor predpisuje skupščinski poslovnik, se je pričela današnja skupščinska seja. Prvi je vstal poslanec Andrija Protić, ki je predlagal, da po poslovniku predseduje današnji seji kot najstarejši poslanec g. Arsa Lazić. Skupščina je ta predlog sprejela. Nato je g. Arsa Lazić zasedel predsedniško mesto. Začasne tajnike je predlagal gg. poslance dr. Raiča, dr. Hodžarja, Huso Aliča in Rude Bačinića. Nato je odredil odmor, da bi se poslanci lahko sporazumeli glede volitev.

Po odmoru so se takoj pričele volitve, katerih izid je sledeči: za predsednika je bil

blagor Seiplu, če ima načrt, kako bo tu izvoljen. Vlada mora dobiti proračun, predložiti zakon o socialnem zavarovanju in izpeljati volitve. Če bodo socialisti obstruirali tudi pri proračunu, bo seveda treba v ex lex stanju iti na volitve.

Novi Seiplov kabinet pomeni fronto vseh protisocialističnih strank, Seiplova osebnost je za socializmom garancija, da bo nova vlada zadostila vsem nujnim socialnopolitičnim zahtevam v največji možni meri. Na socialistih je, da se odločijo ali za takojšen volivni boj — s tem odlože vprašanje brezposelnih podpor in socialnega zavarovanja za celo leto — ali da omogočijo normalno delo in reden zaključek legislativne dobe.

izvoljen g. Marko Trifković s 153 glasovi, za I. podpredsednika g. dr. Subotić s 153 glasovi, za II. podpredsednika g. dr. Josip Pasarić s 152 glasovi; skupščinski tajniki so: g. Stjepo Kobasica (153 glasov), g. Stojadin Pavlović (153 glasov), g. Rude Bačinić (104) in g. Josip Zagorec (147 glasov). Opozicija je oddala 108 praznih glasovnic.

Nato je začasni predsednik g. Lazić pozval novo izvoljenega predsednika, da zavzame svoje mesto. G. Trifković v zadnjem času ne prihaja v skupščino in tudi danes ga ni bilo. Zato je prevzel predsedniško mesto dr. Subotić. Zahvalil se je za izvolitev in izjavil, da se bo držal pravilnika in skupščinskega reda. (»Kakor snoči in dosedaj« medklic iz opozicije.) Nato je predsednik sejo zaključil. Prihodnja se bo sklicala pismenim potom.

Zaključek škofovske konference.

Zagreb, 20. okt. (Izv.) Včeraj se je zaključila konferenca jugoslovanskih škofov, ki je trajala deset dni. Danes so se vrnili domov vsi škofje, ki so se udeležili te konference. Tozadnevni komunikate bo jutri objavljen. Za konferenco samo ter njene sklepe vlada v vsej javnosti zelo veliko zanimanje, posebno radi tega, ker so se dosedaj vsi sklepi konference držali tajno.

Dr. Žerjav in „Radikal“.

Belgrad, 20. oktobra. (Izv.) Gosp. dr. Gregor Žerjav je dal povodom poslednje krize nekako izjavo. Na to odgovarja »Radikal«:

»Niti malo ni važno, kaj g. dr. Žerjav misli povodom nove krize. Pa niti potrebno ni, da bi se čulo, ker predstavlja g. dr. Žerjav v Sloveniji takšno in toliko politično vrednost, da je popolnoma vseeno, če molči ali če gor Žerjav je dal povodom poslednje krize nevažno, kar misli o politiki g. dr. Žerjav s svojo družbo, bi bilo potrebno in bolj važno, če bi g. dr. Žerjav dal javnosti podrobna obvestila o tem, kako in zakaj je propadla Slavska banka. Posebno bi bilo dobro, da bi gosp. dr. Žerjav natančno razložil, ali so in kakšne so zveze, ki so jih imeli njegovi politični prijatelji s Slavskega banko. Bankrotno politiko g. Uzunovića vsi poznamo tudi brez Žerjavovih izjav. Dobro bi bilo, da bi v Belgradu vedeli za vzroke bankrotstva Slavske banke v Sloveniji. Ali ni morda tukaj pomešano politično bankrotstvo nekoga?«

Korupcijske afere.

Belgrad, 20. oktobra. (Izv.) V anketnem odboru se je danes nadaljevala preiskava afera subotičke klavniške družbe. Proučevanje raznih spisov o tej zadevi se še ni končalo. Pred zaključkom seje je poslanec Kosta Timotijević predlagal, da se v bencinski aferi zaslišijo vsi tisti ministri, ki so imeli po letu 1923. opravka s to stvarjo, ki se še do danes ni rešila, ker dobavitelj še do danes ni plačan. Ako se to ne zgodi, potem izgleda, da je večini samo na tem, da se oblatijo člani opozicije. O tem predlogu se je vnela burna debata. Poslanec Hodžar je energično podpiral Timotijevićeve predlog, ki je po dolgi debati končno prodr. K zaslišanju se bodo povabili vsi ministri. Vprašali se bodo, zakaj niso zadevo uredili in dobavitelju Rajkoviću izplačali, kar mu gre.

Romunski princ Karel v Topoli?

Belgrad, 20. oktobra. (Izv.) Danes proti večeru so se v Belgradu raznesle vesti, da se v Topoli nahaja bivši romunski prestolonaslednik Karel kot kraljev gost. Vest je vzbudila precejšnjo senzacijo z ozirom na poslednje vesti, ki so krožile o vrnitvi princa Karla v Romunijo, da bi tamkaj prevzel prestol. Do večera se še te vesti niso potrdile.

IZ BOSANSKIH RUDNIKOV.

Sarajevo, 20. okt. (Izv.) Dne 5. in 6. novembra se bodo vršila pogajanja med direkcijo rudarskih podjetij v Bosni ter rudarskimi delegati radi sklenitve kolektivne pogodbe. Doslej namreč take kolektivne pogodbe med rudarji ter direkcijo rudarskih podjetij ni bilo. Pogajanjem za sklenitev kolektivne pogodbe bo prisostvoval tudi zastopnik sarajevske trgovske zbornice.

ARETIRAN RAVNATELJ SLAVENSKE BANKE.

Sarajevo, 20. okt. (Izv.) Na zahtevo državnega pravdnika je bil aretiran ravnatelj tukajšnje podružnice »Slavske banke« dr. Pašić.

D'ANNUNZIO PROTI ZGRADBI SPOMENIKA SV. FRANČISKU.

Milan, 20. oktobra. (Izv.) »Secolo« objavila kot senzacijo D'Annunzijevo brzojavko prosvetnemu ministru, v kateri protestira proti zgradbi velikega spomenika sv. Frančišku na Subasio. Ta D'Annunzijevo brzojavka dosedaj ni prišla v javnost. Sedaj pa je smatral D'Annunzio za potrebno, da razloži brzojavko v posebnem pismu, naslovljeno na prosvetnega ministra Fedelea. On protestira proti zgradbi tega spomenika, češ da bi spomenik popolnoma kvaril lepo linijo Subasia. Čuti se iz pisave tega pisma, ki je pisano v D'Annunzijevej ekstravaganantnem slogu, da se tukaj napadajo frančiškani in sam kardinal Mery de Val, ki je zastopal pri asiških slavnostih papeža. Nadalje očita D'Annunzio v pismu indirektno vladi, da gre na roko željam frančiškanov in cerkve. Minister Fedele je po prejemu tega pisma izjavil, da je sicer osebno proti zgradbi tega spomenika radi težkih finančnih razmer v državi, da pa prepušča zadnjo besedo Mussoliniju samemu. Omenjeni D'Annunzijeve protest predstavlja pravzato senzacijo in to tembolj, ker so se za postavitev tega spomenika izbrali po vseh prefekturah posebni odbori z namenom, da pobirajo darove v ta namen, in ker so vsi ti odbori podrejeni centralnemu odboru, ki se nahaja pod patronatom samega Mussolinija.

Po I. panevropskem kongresu.

Dunaj, 17. oktobra.

Veliki kongres, o katerem se je toliko govorilo in pisalo, je minul. Zivahno razpravljanje je polagoma utihnilo, duhovi so se ločili, mnjenja utrdila.

Kakšna je bilanca, posebno za nas?

Našo javnost bodo pač najbolj zanimali nazori treh udeležencev — Slovencev: dr. Korošec, dr. Besednjak in dr. Wilfan. Dva izmed njih — dr. Korošec in dr. Wilfan — sta dala po en krajši intervju »Narodnemu dnevniku« od 9. t. m. odnosno »Jutru« od 12. t. m., ki jih pa vaš dopisnik lahko nekoliko izpopolni iz osebnih razgovorov.

Dr. Korošec smatra panevropski pokret že precej jakim in resnim. Skeptično ga pa gleda zato, ker so prvi in najbolj aktivni pokretači gibanja ravno države, ki so saturirane ali s prebivalstvom ali z industrijo. Francoska, Belgija, Nemčija. To mora alarmirati našo pozornost. Potrebno je seveda, da drugače in bolj aktivno reagiramo nego s samim topim odporom, temveč s proučevanjem in udeležitvijo. Sam kongres je sicer ideji več škodoval nego koristil, meni dr. Korošec; Coudenhove je marsikaj pokvaril z malenkostnimi neokusnostmi, ki se na tako vidnem forumu kaj rade maščujejo.

Izmed sedmih odborov je dr. Korošec videl na delu dva najvažnejša: osrednji in manjšinski odbor. Osrednjega vodi sam Coudenhove, ker se še noben večji državnik ne eksponira. V manjšinskem so bile za nas kot državo najbolj zanimive izjave številnih madjarskih delegatov in Bolgara Šišmanova: le-ta je večkrat znil kako pikro na naš račun, sicer umerjeno, ampak jasno. Bolj nevarna je teza, ki jo zastopajo Madjari trdovratno in z dokaj spretno pripravljenim gradivom: »Kultura kakovost, ki da je danes teptana od številno nadmočnih, prosvetno pa nižjih mas. Ta nazor seveda izpodbija vsako demokracijo in opravičuje aristokratska nasilja. Uporno ponavljanje teh njihovih fraz nam utegne škodovati pri današnji mladeži posebno na zapadu.

Zato je treba panevropsko gibanje ne le pozorno zasledovati, ampak se ga tudi udeleževati. Najmanjša korist, ki jo nam lahko prinese, je ena možnost več za prijateljsko zblizevanje narodov, in to nam je posebno potrebno, na političnem kakor na kulturnem polju, da bi — kot narod in kot država — lažje branili svoj status quo in pomagali rojakom izven današnjih mejah, pa tudi na gospodarskem polju, da bi brže premagali izvestne šikane, ki nikomur ne koristijo in nam zagrenjujejo obstanek.

Glede nas slovenskih katolikov pa je dodal g. dr. Korošec, da bi se morali mnogo več udeleževati mednarodnih prireditvev, bodisi katoliških bodisi nevtarlnih, kjer le imamo pristop, kajti na vseh takih sestankih se tretirajo vprašanja, ki so za ves narod in tudi za državo osnovno koristna, nadvse važna pa za vse slovenske manjšine v inozemstvu. Pri obravnavi vseh teh problemov je treba biti zraven — to je veljalo na panevropskem kongresu, slično tudi na Mednarodnem katoliškem kongresu, ki je tudi zboroval na Dunaju od 3. do 6. t. m. in ki se ga žal poseben slovenski zastopnik ni udeležil.

Dr. Besednjak, rimski poslanec, ki je prvi dan (4. X.) prisostvoval kot edini Slovenec seji manjšinskega odbora, potrjuje vtise ostalih dveh gospodov iz poznejših sej: način tretiranja manjšinskega vprašanja je bil dosti neresen.

Ukrajinski predlog, najradikalnejši zamašnjinski, je zadel ob odpor Belgijcev in Francozov, katerim se je pridružil predsednik odbora, Nemec Mittelmann. Posredujejo predlog dr. Besednjaka, ki je želel manjšinam rešiti vsaj osnovne aspiracije iz mirovnih pogodb, se ni sprejel, ampak francoski protipredlog z nezadovoljnim popraviлом Mittelmannovim; o posameznih manjšinah še govora ni bilo in tudi resolucija zahteva le »študiranje problema«.

5. oktobra so le teoretično osnovali »Stalno komisijo za manjšinsko vprašanje«, ki pa še nima članov; bati se je, da bodo le-ti imenovani, ne izvoljeni. Vsa naivnost dela v odborih se vidi n. pr. na tem, da je bivši poslanik avstrijske republike v Parizu, Eichhoff, predložil čisto resno »načrt ustave Panevropske države zvezec«!

Tudi dr. Besednjak pričakuje odločilnih koristi od uresničenja panevropskih teženj.

Skrbi ga pač, v socialnem pogledu, ali ne bo ta Panevropa morda ravno nacionalistično-kapitalistična v korist močnih držav na račun agrarnih, ter slabjših slojev (delavcev, konzumentov) v prid podjetnikov; ampak ravno ta bojazen, pravi, nas najbolj dovaja do Panevropske, kajti 1. če ima priti še do orjaških socialnih bojev, bo prišlo tudi brez Panevropske in z njeno pospešitvijo samo pospešujemo tudi te boje in z njimi njih končno rešitev; in 2. če Panevropa pride, bo i brez nas prišla, potem pa je že mnogo bolje, da smo pravočasno notri.

Dr. Wilfan, rimski poslanec, je odgovoril na prvi dve vprašanji po oni znameniti panevropski anketi »o potrebnosti in ustvarljivosti Panevropske na prvo: Brezdvorno!« in na drugo: »O političnih perspektivah, ki so odvisne od tako zapletenih pogojev, si usajam še manje proročati, kakor o vremenu prihodnjih 14 dni.«

Skupno je izjavam vseh treh naših par-

Dr. Seipel zopet na čelu avstrijske vlade.

Dunaj, 20. okt. (Izv.) Na današnji seji Narodnega sveta se je izvršila volitev nove avstrijske vlade. Vlada je sestavljena sledeče: Zvezni kancler: dr. Ignacij Seipel; podkancler: dr. Franc Dinghofer; finance: dr. Viktor Kienböck; trgovina in promet: dr. Ivan Schürff; poljedelstvo in gozdarstvo: Andrej Thaler; soc. uprava: dr. Jožef Resch;

vojna: Karel Baugoin; uk: Rihard Schmitz.

Obenem prevzame dr. Seipel še notranje in zunanje zadeve, dr. Dinghofer pa pravdo. V novem avstrijskem kabinetu so se na novo zasedli le trije resori, sicer je ostala sestava vlade neizpremenjena. Podkancler je bil prej dr. Waber, minister za finance Kollmann in minister za uk dr. Rintelen.

Naša socialna zakonodaja.

Socialna zakonodaja v Jugoslaviji temelji na tako slabi podlagi, da je delavskemu razredu skoro nemogoče pričakovati, da bo prišel na podlagi državnih zakonov o osiguranju delavstva — na svoj račun.

Delavske plače ca 20—25 Din nekvalificiranih delavcev so pri nas redne. Tedenske plače odraslega delavca v splošnem ne presežejo 180 Din. Grozi pa tudi brezposelnost. Delavci so nesigurni, ker vsled demontaže industrije v Sloveniji in vsled talne gospodarske krize lahko ostanejo vsak čas brez posla in ker za slučaj brezposelnosti ni od nikjer pomoči in podpore. Med delavstvom vlada radi tega skrb in strah pred bodočnostjo.

Paralelno s tem propada tudi socialna zakonodaja, ki je toliko bolj izpostavljena napadom delodajalcev in finančnega kapitala, čim več se socialni in gospodarski položaj delavcev slabša in splošna kriza postruže.

Delavstvo trpi od brezposelnosti, radi nizkih mezd, od nereguliranega delovnega časa in od vsakovrstnih šikan delodajalcev.

Zalostno stanje našega narodnega gospodarstva in socialno stanje našega delavstva pa so poslabšale še zadnje elementarne vremenske katastrofe, tako da je delavstvu ogrožen še zadnji del imetja.

Državni zavodi za zaščito delavca in ministrstvo za socialno politiko ne funkcionirajo redno. Inspekcija dela n. pr. obavlja samo 12,2 odstotkov svojih dolžnosti, primerno tudi druge institucije za zaščito delavske zakonodaje itd.

Poglejmo si še številke, ki javno pričajo, da je sedanji socialni položaj delavskega razreda nevzdržljiv.

Sledeči izvelek uradnih številč črpam iz brošure: »Izveštaj Inspekcije Rada kraljevine SHS o njenom poslovanju u g. 1925.« Izdalo ministrstvo za socialno politiko, Beograd 1926. Stran 237 + VII.

Število delavcev v Jugoslaviji, ki bi morali priti pod zaščito — pravi »Izveštaj« — bi presegalo 600.000 delavcev. Od teh 600.000 pa je bilo zaščitnih v letu 1925. samo 146.740 delavcev, ki so bili zaposleni v 9079 podjetjih. Leta 1924. je bilo pod zaščito 175.627 delavcev, zaposlenih v 8146 podjetjih.

Te številke nam kažejo zelo karakteristično razmerje! To znači, da je od števila delavcev v državi, kateri bi po nalogi Inspekcije dela morali biti pod zaščito — same 24,4% ali niti ne celo četrtino vsega jugoslovanskega delavstva pod zaščito, ki jim pripada po zakonu!

Moških delavcev je bilo od imenovanega števila 120.585, ženskih pa 26.135. Mladoletnih delavcev, t. j. delavcev pod 18 leti, je bilo 26.112, kar je približno 18%! Od tega je moških mladoletnih delavcev 19.519, a ženskih 6593. Računati se mora tu še 663 moških delavcev pod 14 leti in 91 ženskih delavk pod 14 leti; skupaj torej 754 otrok!

Zakon o Inspekciji dela predpisuje, da mora biti vsako podjetje najmanj dvakrat na leto pregledano. Ali Inspekcije dela tega niso storile, ker niso megle storiti, kajti razpolagajo s premalo sredstvi. Poročilo celo predvideva zmanjšanje budžeta, kar znači v najbližnji prihodnosti — likvidacijo socialne zakonodaje!

Inspekcija dela je pregledala 9079 podjetij, v katerih je dognala 12.910 nepravilnosti radi katerih je na pristojnih oblastvih intervenirala. Vzroki nepravilnosti so bili sledeči: 908 intervencij radi prekoračenja delovnega časa.

424 intervencij radi nedostatka delovnega odmora.

232 intervencij radi nepravilnega izplačevanja delavskih plač.

301 intervencija radi nepravilnosti pri zaposlovanju mladoletnih delavcev (pod 14 leti).

290 intervencij radi zlorabe obrtnih vajencev.

1417 intervencij radi nezadostno urejenih higieničnih naprav, itd. itd.

Največ nepravilnosti in največje gaženje zakona se je izvršilo v tekstilni industriji, kjer je bilo 2988 slučajev, kjer je Inspekcija dela intervenirala. Ne dosti manj nepravilnosti je bilo v živilski industriji, kjer je Inspekcija dela intervenirala v 2719 slučajih. V lesni industriji je Inspekcija dela intervenirala 1858-krat radi nepravilnosti in gaženja zakona o zaščiti delavstva.

Stran 10 imenovanega »Izveštaja« ima tudi sledeče vrstice:

»U toku 1925. g. desilo se nekoliko slučajev neisplate radniških nadnica — večega

lamentarcev: da je na panevropski misli mnogo dobrega, da je panevropski pokret danes prešel mejo, ki loči utopije od resnega načrta, in da se moramo o njem stalno obveščati.

IZ MADJARSKEGA PARLAMENTA.

Budimpešta, 20. okt. (Izv.) Na današnji seji parlamenta je bila na dnevnem redu razprava o novem zakonskem načrtu za ustanovitev zgornje zbornice. Nato je stavil narodni poslanec dr. Payer (soc. dem.) interpelacijo na notranjega min., zakaj se izganjajo delavci iz tujine. Min. Skidowsky je odgovoril, da ti slučaj izгона niso številni in da se v tem oziru ne more govoriti o tem, da bi se ti izgoni vršili sistematično.

SPOKORNI ITALIJANI.

Pariz, 20. okt. (Izv.) Direktor »Figara« in industrialec Cooty objavlja v tem listu članek, v katerem zagovarja misel čim tesnejšega francosko-italijanskega sodelovanja.

Beleške

△ Pogajanja med radikali in dr. Korošcem zadeva na velike težave, ker zahtevajo radikali, naj se klerikalci odrečejo avtonomizmu in brezpogojno priznajo vidovdanske ustave. Klerikalci pa to principiarno odklanjajo in izjavljajo, da ne mislijo in ne marajo kapitulirati pred radikali, kakor je to napravil Stjepan Radić, ko se je odpovedal republiki in federaciji. Mnogi klerikalci ironično pristavljajo, da Korošec ni v zaporu kakor je bil Radić... Tako poročajo belgrajski listi, ki so seveda slabo informirani, kajti najbolj informirani list in »sol Jugoslavije« ljubljansko »Jutro« ve dan na dan poročati, kako strašno se klerikalci ponujajo, brezpogojno in za vsako ceno... A tout prix, bi dejal mali Moric, ki se spozna tudi v dialektu francoskega plemena.

△ Zadnji up g. Pribečevića in s tem tudi naše SDS je stari g. Pašić. Tisti Pašić, ki je SDS vrgel čez krov, kakor hitro je ni več neobhodno potreboval. Pašić se je predanočnjim vrnil v Belgrad. »Jutro« je temu svečanemu dogodku posvetilo ves uvodnik, pozdravilo je neomejenega gospodarja globokeje in vdaneje kot belgrajski radikali. Pojutrišnjem bo »Jutro« zopet pisalo o klerikalcih, ki klečeplazi jo... To se pravi: po sebi čevlje meriti.

△ Pleme, to je ena najljubših »Jutrovič« besed v njegovem jugoslovanskem slovarju. Slovensko plemo, hrvatsko plemo, junaški srbski narod, tvorimo skupaj nas Jugoslovane, to se ponavlja po vseh »Jutrovič« kolonah. Bolgarov »Jutro« v svojem »edinstvu« sploh ne poma. Slovence in Hrvate pozna kot plemo, njihove politične organizacije pa plemenske večinske stranke. SLS je — tako je včeraj zapisalo »Jutro« — plemenska večinska stranka. Katero plemo ali raso pa zastopa SDS?

△ Vatikan, katerega je »Jutro« še nedavno klicalo v boj proti ljubljanskemu škofu, in slovenski duhovščini, vatican naj, tešji SDS-iz zadrege vselej, kadar zmanjka drugih denudacij. Za interese vaticana se bori SLS, to že zopet dopoveduje mali Moric pravoslavne mu Belgradu, v strastnem pričakovanju, kako bo njegova denudacija zalegla.

△ Ne smemo pozabiti, da stoji država in narod (kateri narod?) na robu gospodarskega propada, kamor so ju pripeljale večne krize, nedelavnost in nesposobnost našega parlamentarizma. — Dobesedno tako je »Jutro« napisalo samoobsedbo. Na robu gospodarskega propada smo. Nesposobnost nas je pripeljala v ta položaj. Vodila nas je nesposobna vlada. SDS je sedela od prevrata sem akoro v vseh vladah. Neomejen gospodar v državi je bil »Jutro« oboževanec gospod Pašić, ki je vodstvo »poslov« v Sloveniji izročil SDS. Kdo nas je torej pripeljal na rob gospodarskega propada?

△ Muke in trpljenja polne dni ima »Jutro«. Ko vidi, da so se potrgale vse niti navzgor, bi rado jezno opetalo po klerikalcih, pa vselej udari sebe po čeljustih. »Po poti, ki jo danes hodi državna politika, ne pride država do izhoda«, s tem stavkom je mislil zadeti mali Moric jugoslovanske »plemenske stranke«, pa je pri tem udaril Pašića, Pribečevića in Žerjavo, ki so to pot zažrtali, za to pot dali vse svoje sile, vse radi te poti, osem let radi te poti, in sedaj pride spoznanje: Je vse zaman. Priznamo: To je res huda muka.

△ Protestni shodi proti peslabšanju stanovanjskega zakona so bili samo grda zloraba raznih socialističnih demagogov. Stanovanjski namenjniki kot taki to pot na teh protestnih shodih sploh niso prišli v poštev. To smo že opetovano ugotovili, a socialisti so trdovratno tajili. Sedaj pa »Delavska politika«, glasilo socialistične stranke Jugoslavije, sama priznava, da so bili protestni stanovanjski shodi samo »delo za našo stranko«, kar konstatiramo resnici na ljubo.

△ Za potlačene delavske pravice se bori socialistična stranka. Res so socialpatrioti že dobro dokazali, da znajo tlačiti delavske pravice.

△ Avstrijski socialisti, ki niso nič drugega kot uboga para pod vodstvom nekaterih dunajskih šifutov, ti so vzor novi socialistični stranki, ki jo propagira »Delavska politika«. Tak »vzore« smo v Sloveniji že enkrat nekaj let imeli. Delavci se še prav dobro spominjajo tega »vzora« in vročih bojev, ki so bili potrebni, da je ta »vzore«, ki ima danes mogočno besedo pri »Delavski politiki« izginil iz vodstva delavskih organizacij. Delavci, pazite, da vam bo prihranjen nov tak »vzore«.

△ Narodno edinstvo v praksi ali slovenski invalidi in opankah. Beri sporočilo Vojnim invalidom in dvdom med mariborskimi vestmi.

stila. U nekojim od tih slučajev bio je poslodavac država, koja uslijed administrativne sporosti nije mogla na vrijeme otvoriti kredite za isplatu. — No mnogo interesantniji je slučaj nekojih preduzimača, koji su od neisplate svojih radnika stvorili čitav sistem. Naime bilo je nekoliko slučajeva — da su pojedini preduzimači vršili duže vremena šumske poslove, ne plaćajući, ili samo djelomično svoje radnike — pa zatim izgubili. Ne sumljivo je utvrdjeno, da su oni računali sa nedostatkom našega socialnog zakonodavstva i sa neumjenjem radnika — većim dijelom seljaka — da ovu stvar teraju preko gradjanskih sudova.

Iz karakteristične analize »Izveštaja« le predobro uvidimo, kakšni sistemi se uveljavljaju pri izdajanju delavskih plač in dr., ako Inspekcija dela sama prizna, da je socialni položaj delavstva Jugoslavije samo radi tega tako mizeren, ker ni rešeno povoljno — vprašanje delovnega časa, delovnih plač in socialne zakonodaje!

Nesrečnih slučajev zaznamuje Inspekcija dela 8135, od teh 144 smrtnih. V razmerju s številom slučajev nezgod iz leta 1924. se je število slučajev v letu 1925. povečalo za 888! Največ slučajev nezgod se je pripetilo v lesni industriji, in sicer 2304. V tako zvani prvobitni industriji (žganje apna, ogla itd.) je bilo nesrečnih slučajev 1423. V kenični industriji 606, v živilski 551, itd. itd. Končno pravi celo poročilo: »Ne može tvrditi, da su Inspekcijama prijavljeni svi nesrečni slučajevi.« — Iz tega lahko sklepamo, da je stvarno število še mnogo večje!

Štrajkov je bilo 44, v katerih je stavkalo 7483 delavcev. Pročilo celo pravi, da je Inspekcija dela konstatirala, da število štrajkov pada, ker je ekonomski položaj delavstva tako slab, da delavec ne more stavkati niti par dni. Poleg tega pa brezposelnost stalno raste.

Milnska industrija je morala zmanjšati svojo proizvodnjo za 30—50%. Lesna industrija je istotako v nevarnosti; veliko število lesnih podjetij in obratov se je ustavilo. V lesni industriji je bilo 26 tarifnih gibanj, kjer je bilo zainteresiranih 10.576 delavcev in 12 štrajkov z 5205 stavkujočimi delavci. V živilski industriji je bilo 12 tarifnih pogajanj, kjer je bilo zainteresiranih 5478 delavcev.

Skupno od 73 tarifnih pokretov je uspelo 12 popolnoma za delavce, v 43 slučajih je bil narejen kompromis, 20 pa je bilo brezuspešno. Število izgubljenih dni štrajkujočih znaša 110.600, a število in višina mezd za to periodo — 3.680.022 Din.

Vsi štrajki so bili porazni za delavstvo; dnevnice so se znižale za 10—15%.

To so gorostasne številke, ki jasno pričajo, v kakšnem socialnem in gospodarskem položaju se nahaja delavski razred Jugoslavije. Številke Inspekcije dela jasno dokazujejo, kako se vodi pri nas socialna politika, kako slabo skrbi država za socialno zakonodajo. A.

Stresemann snuje nov Locarno.

Berlin, 20. okt. (Izv.) Pariški poročevalec »Kurier Gervoli« objavlja, da je dr. Stresemann predložil francoski vladi načrt za sklenitev pogodbe med Francijo, Nemčijo, Poljsko in Češko, ki naj bi bila sestavljena po vzoru lokarske pogodbe. Nemška vlada je pripravljena, jamčiti, da ostanje njene meje napram Poljski in Češkoslovaški nespremenjene, če odpokliče Francija svoje čete iz Porenja in Po-saarja. Ta Stresemannov predlog bo čez nekaj dni francoska vlada objavila.

VILJEM OSTANE V DOORNU.

Amsterdam, 20. okt. (Izv.) Ob priliki poseta, ki ga je napravil nizozemski notranji minister dr. Kahn bivšemu nemškemu cesarju Viljemu v Doornu, piše tukajšnji list »Algemeen Handelsblad«, da ne more biti govora o Viljemovem odpotovanju iz Holandske in da ni dr. Kahnov obisk s tem v nobeni zvezi. Obenem pa izraža nezadovoljstvo nad tem, ker je holandska vlada prevzela v vprašanje Viljemovega odhoda z Nizozemskega nekatere obveznosti napram velesilam.

FAŠISTI KONFISCIRAJO.

Rim, 20. oktobra. (Izv.) Službeni list objavlja kraljev ukaz, ki določa, da se zapleni imele petnajststorič italijanskih izseljencev, ki jim je fašistovska vlada vzela državljanstvo. Med temi sta Donatti, ravnatelj poplarskega lista »Il Popolo«, in profesor Salvemini, znani zgodovinar, nadalje bivša fašista Massimo Rocca in Cesare Rossi.

MOST PRI BELLUNO OBNOVLJEN.

Rim, 20. okt. (Izv.) Most preko Piave pri Belluno, ki je bil med vojno razrušen, so zopet zgradili in izročili prometu. Enoločni most meri 72 metrov.

Kaj se godi doma

Rdeči križ za poplavlence v Sloveniji.

Na posredovanje ljubljanskega oblastnega predsednika Rdečega križa je glavni odbor v Belgradu na svoji seji dne 15. t. m. sklenil, da se ves denar, ki se nabere za poplavlence v Sloveniji, razdeli samo med oškodovance v Sloveniji. Razen tega je dovolil glavni odbor iz svojih dohodkov za poplavlence v Sloveniji znesek 300.000 Din, ki se takoj nakaže. Končno je glavni odbor sklenil, da se udeležijo akcije oblastnega R. K. za zopetno zgradbo vseh porušeni domov s tem, da bo kril del proračuna, ki ga je sestavil oblastveni odbor. Oblastveni predsednik Rdečega križa je ob svoji intervenciji v Belgradu v prid poplavlencem predložil slike o povodnji, katere je bil tal na razpolago naš list.

Še enkrat: Prebivalstvu na meji.

V »Slovenskem Gospodarju« z dne 14. oktobra in »Slovenec« z dne 10. oktobra t. l. sem pod gornjim naslovom objavil članek, v katerem sem navedel par slučaje, kako krivice delajo posamezni cariniki našemu prebivalstvu na meji. V članku sem jasno poudaril, da »poštene uradnike spoštujemo, ker vemo, da red mora biti, proti krivičnemu postopanju pa se ima pravico in se mora vsak človek braniti«. Opisal sem, kako so hoteli nekateri cariniki zabraniti kmetom vožnjo na mlino v Avstrijo, kako so brez zakonite podlage, ampak kar po svoje, pobirali od ljudstva na meji nek nov 4% davek, protizakonito visoke pristojbine v obmejnem prometu, kako so račune pri carinarnicah pisali na svoj način. Ob koncu sem pozval ljudi brez ozira na strankarsko pripadnost, naj mi poročajo o takih nerednostih. Vse to sem napisal, ker so vsak dan prihajali k meni kmetje, vinčarji in tudi drugi (vseh strank) ter se pritoževali, kako po nepotrebnem šikanirajo nekateri nastavljenici carine in finančne kontrole prebivalstvo ob meji. V rokah imam iz obmejnih krajev čez 50 pisem (ne samo iz vrst pristašev SLS), kjer ljudje opisujejo mnogovrstne nerednosti v obmejnih krajih. Zadeva za mene ni strankarska, ampak strogo gospodarskega značaja za celokupno obmejno prebivalstvo. S tem, da sem se zavzel za potrebe in pravice ljudstva, sem se strašno zameril cariniku Milosavljeviču, ki je bil pred kratkim nenadoma uradno prestavljen iz Gornje Sv. Kungote, in zameril sem se tudi svečinskemu nadučitelju Mohorju.

Oba gospoda sta napisala neko izjavo, katera strašno hvali carinika Milosavljeviča. Dobila sta nekatere podpise, a druge sta sama podpisala. Izjavo sta objavila v »Taboru« in »Jutru«. Pišeta, da je bil carinik premeščen le iz strankarskih razlogov in to na mojo zahtevo. »Jutro« je še zapisalo: **debelo laž**, da se je nek tihotapec »klerikalec« pritožil pri meni, ker je Milosavljevič pri njem našel neko blago. Ta trditve je iz treh izvir. Takega slučaja ne poznam. Pač pa ugotavljam sledeče:

Carinski pripravnik Milosavljevič je bil na uradni predlog nenadoma premeščen, ker so prišle na dan razne nerednosti. Jaz sem bil šele prve dni oktobra v glavni carinarnici v Mariboru, kjer sem se pritožil poslovodnemu uradniku, kako je g. Milosavljevič »uradovalec«. Predložil sem celo kopico kričevih slučajev, kako se je na meji po nepotrebnem šikaniralo prebivalstvo. Pokazal sem tudi račune, oziroma računske liste, ki jih je pisal Milosavljevič in še neko drugi. Na zadnji strani teh listov so k računu pripisane ponekod vsote, ki niso kopirane. Prepovedano je bilo delavcem nekaterih dvostanovnikov in posestnikov ob meji prehod čez mejo na tamošnje njive, čeravno zakonita pogodba z Avstrijo to jasno dovoljuje. Naj propadejo pridelki na njivi, travniku, sadonosniku! Kaj to mar cariniku in drugim! Če so se prizadeti pritožili ali pa samo vprašali, zakaj se tako postopa, so dobili odgovor, da je to »predznost in

»da bodo že izkusili posledice«. Obmejne izkaznice in prelaznice so po zakonu o obmejnem prometu pristojbin proste, a posamezniki so za časa, ko je bil omenjeni carinik v Gornji Sv. Kungoti, morali plačati po 40, 25 in 21 Din, t. j. 92 Din za pravico prehoda čez mejo! Za 300 komadov opeke, ki jo je pripeljal posestnik preko meje, je moral plačati 840 Din kot carino in takse. Kmet je vprašal popreja, predno je peljal v Avstrijo, finančno kontrolo, ali je opeka carine prosta. Dobil je odgovor, da ni treba plačati nobene carine. Ko je pripeljal opeko, pa je carina znašala skoro dvakrat toliko, kot je stala opeka. Odličen vinogradnik je dobil iz Avstrije kupce za vino. A carinik mu ni dovolil, da bi po carinski poti prepeljal vino na avstrijsko stran, čeravno je hotel zadostiti vsem zakonitim predpisom. Nekega dne se je občanom obšine Vrčice prepovedalo voziti žito v mlino ob meji. Gosp. župan Žunko me je osebnostno prosil pomoči. Z g. županom sva morala prositi celo gosp. srežkega glavarja za pomoč. Nato je carinik uvidel, da je postopal protizakonito.

To je samo nekaj slučajev. Vseh ne morem in nočem navesti, ker jih bom uporabil o pravem času drugod.

Ali ti krivični slučaji ne govorijo dovolj jasno? Še do danes ne vem, kateri stranki pripada Milosavljevič, ki ga Mohor, »Tabor« in »Jutro« tako omiljujejo in hvalijo. Ali za mene kot narodnega poslanca in zastopnika obmejnega okraja, je jasno, da proti takim krivicam moram nastopiti, ali je potem kakemu SDSarskemu učitelju prav ali ne. Če bi bil Milosavljevič pristaš naše stranke, bi tudi moral nastopiti proti njemu. Omeniti pa moram, da je v zbirki pritožb proti cariniku in nekaterim finančarjem tudi nekaj takih, ki so mi jih sporočili pristaši SDS in SKS. Naj se torej gg. Mohor in Milosavljevič pomirita s »Taborom« in »Jutrom« vred.

To je moj odgovor.

Franjo Zehot,
narodni poslanec v Mariboru.

Beda v Poljanski dolini.

Popotnik, ki je pred nekaj dnevi obiskal Poljansko dolino, nam piše: Mislim sem, da so listi v svojih poročilih o katastrofi 27. septembra pretiravali. Kakor pa sem se na svoje oči prepričal, pa v časopisnih poročilih ni bilo prav nič pretiravanja in je bilo preje premalo kot preveč rečeno. Kot posebnost te katastrofe moram omeniti, da niso oškodovani le ljudje, ki bivajo ob strugi glavne reke Poljanske Sore, ampak tudi taki, ki bivajo ob bregovih njenih pritokov, ker so ti razmeroma še bolj narasli in divjali kot Sora sama; oškodovani so tudi ljudje po hribih vsled silnih usadov.

Vodovje dne 10. oktobra je vzelo brvi in mostove, katere so ljudje v naglici napravili. Kdor je popravil pota in čistil polja, je delal zastonj; povodenj dne 10. oktobra je zopet zasula, kar je bilo očividno.

Dalje je obakratna povodenj ljudem uničila in vzela živila, ki so jih imeli že pripravljena. Glavno živilo, posebno pri ubožnejših, je krompir, tega povsod hranijo v kletih; a koliko je hiš, kjer je voda pridrla v kleti in je po več dni niso mogli odpraviti! Ko se je nazadnje to posrečilo, je bil krompir že večinoma zginit; pa tudi tisti, ki so ga posušili, ni trajen in vedno bolj gnije, ker je predložen ležal v vodi.

Ljudje obupujejo in težko čakajo pomoči. Iz občine in župnije Trata v Poljanski dolini, je veliko ljudi po svetu, ki se jim dobro godi. Ali ne bi bilo lepo, da bi se v teh za ponesrečence tako težkih časih spomnili svojih rojakov ter jim poslali pomoči bodisi v denarju bodisi v živilih ali obleki? Naslov je dvojen: ali župni urad na Trati ali pa županstvo na Trati, pošta Gorenja vas nad Škofjo Loko. Prepričan sem, da bi ta dva urada hitro in pošteno razdelila darove med

ponesrečence. Zato rojaki, doma in na tujem, ne pomoh rojakom! Dvakrat da, kdor hitro da!

Vlom v poštni urad.

V Šmarju na Dolenjskem je bil v noči od torka na sredo izvršen vlom na pošti. Vlomilci so odnesli blagajno, pobrali iz nje denar in jo razbito pustili zunaj vasi.

Nepojasnen zločin ali nesreča.

V ribniku župnije Sv. Jakob v Slov. goricah je utonil znani šentjakobski raznašalec kruha, ki je bil uslužbeni pri pekariji Fluber. Našli so ga v ribniku kakih 6 dni, ko se ni več prikazal doma pri družini. Zena in mojster pravita, da je izginil v omenjenem ribniku v noči 12. t. m. Koš za kruh in obuvalec raznega je ležalo poleg ribnika. Ta nenadni smrtni slučaj je precej zmoten. Vsi, ki so poznali rajnega, izjavljajo, da je samomor popolnoma izključen. Danes se še ne more z goto-

vostjo reči: ali gre v tem slučaju za nesrečo, ali za zločin, a bolj verjetno je zadnje. Utopljenec zapušča ženo in nepreskrbljene otroke.

Ciganska in beraška nadloga.

Iz laškega okraja poročajo: Zadnji čas naš obiskujejo in nadlegujejo kar cele trume cigancev, beračev in prosilcev iz južnih delov naše države. Letos so prišli k nam beračji celo muslimani iz Bosne. Ljudstvo v našem okraju je samo precej ubožno in to še posebno letos, ko je izpadla letina tako slabo. Za poplavlence naši itak radevolje in po možnosti darujejo, vendar vsakemu prosilcu nekaj dati, je letos res nemogoče. Med prosilci je pretežna večina takih, ki nimajo seboj nobenih dokumentov, a vendar jim ljudje rajši darujejo, da se iznebijo nadležnikov in to še posebno, ako so pri hiši sami doma kot varuhi stari ljudje in otroci. Okrajno glavarstvo in orožniki naj poskrbijo, da ne bodo beračili ljudje po našem revnem okraju, ki niso potrebni.

Slovinci v Italiji

Veronauk v italijanskem jeziku.

Poročali smo že, da so italijanska šolska oblast nekaterim duhovnikom sploh prepovedala vstop v šolo; drugim duhovnikom je bilo prepovedano poučevanje samo v nekaterih razredih, tretjim zopet je dovoljeno poučevanje verstva samo v italijanski. Naknadno smo prejeli poročilo s Primorskega, da so šolska oblastva izdala naredbo, da smejo duhovniki poučevati verstvo v 4. šolskem razredu le v italijanski. Ukaz velja za vse šole na Primorskem. Kakor je razvidno iz dokumenta, ki ga objavljamo v prevodu, je izšel ukaz od šolskega oskrbnika v Trstu in se naslanja na ministerialno naredbo 10. januarja 1924, ki določa: »Dovoljeno je, da se v nižji stopnji ljudskih šol v tujejezičnih krajih poučuje verstvo v jeziku, ki je v teh krajih rabljen.« Po tej naredbi je dovoljen torej pouk verstva v materinščini le v 1., 2. in 3. razredu. Naj gre predvsem beseda g. didaktičnemu ravnatelju v V.

Kr. Didaktično ravnateljstvo v V.

Št. 27-568.

Predmet: Poučevanje verstva v višjih razredih.

Podrejenim ljudskim šolam!
Častitim župnim uradom!

Kr. okrajni šolski nadzornik v P. mi s svojo okrožnico št. 16-7373 od 1. okt. 1926 sporoča, da se bo moral na podlagi ukaza, došlega od kr. šolskega oskrbnika v Trstu s pismom št. 9228 od 6. pret. m., vršiti veronauk v 4. razredu ljudskih šol v italijanski.

Ministrska odredba od 10. januarja dovoljuje, da se verstvo lahko poučuje v materinščini le v nižjih razredih (I., II. in III. razr.).

Za točno izvršitev tega napravlja osebno odgovorne (podčrtal didaktični ravnatelj) gg. katehete.

Didaktični ravnatelj I. I.

Neki drugi didaktični ravnatelj, po čigar žilah polje slovanstva kri, je pismu dodal:

Gg. kateheti, ki se ne smatrajo za sposobne radi težkoč ali radi drugega, izpolnjevati skrupulozno in vestno to novo dolžnost, so naprošeni, da mi sporočijo svojo odločitev tekom 16. t. m., da lahko izročim to poučevanje učiteljem italijanskega jezika.

Le redke duhovnike so didaktični ravnatelji smatrali za vredne pismenega sporočila. Večina duhovnikov je bila obveščena o tem ukazu, ki je stresel temelje poučevanja verstva in sega v globoke življenja primorskih katoličanov, le ustmeno in še to po ovinkih, po drugih osebah: didaktični ravnatelji so navadno naročili kakemu slovenskemu učitelju ali učiteljici, naj o vsem obvestita domačega duhovnika. Od duhovnikov samih pa so zahtevali nekateri pismen odgovor »o svoji odločitvi«. Šlo jim je pač za to, da dobijo proti slovenskemu

duhovniku zopet kak »dokument« v roke. Slovenske duhovnike, katerim Italijani sami ne morejo sicer odrekat stanovalske dostojanstvenosti in globoke izobrazbe, je tako postopanje didaktičnih ravnateljev, ki so po večini prodane duše, silno zadelo. Odgovorili so kar jim je narokovala vest kot katoliškim duhovnikom da so služabniki cerkve in da pripuščajajo zadnjo besedo cerkvi Vatikana; zadeva je pretežka da bi mogli o njej sami odločati.

Po objavi ukaza šolskega oskrbnika v Trstu, ki sloni na čisto navadni ministerialni odredbi, je položaj glede poučevanja krščanskega nauka v ljudskih šolah naslednji: V prvih treh razredih se poučuje verstvo v slovenščini, v 4. razr. v italijanski, v 5. in 6. v slovenščini. Prihodnje leto bi se poučeval verouk v italijanskem jeziku že v dveh razredih, t. j. v 4. in 5., naslednje tudi v 6.; tako bi končno ostal slovenski pouk le v prvih treh razredih. Potemtakem bi moral duhovnik, ki je dal skoraj dušo iz sebe, da je otrokom, ki jim je šola v tujem jeziku popolnoma zmešala pojme, zgradil vsaj deloma trdno podlago o krščanskih resnicah v slovenščini, pričeti v 4. razredu od začetka in sicer v italijanski! Ubogi otroci, ubogi duhovniki!

»Pojdite in učite vse narode!« Misijonarji žrtvujejo pol življenja za pripravo na svoj poklic, za študij jezika in življenja narodov, katerim hočejo posvetiti svoje delo! Slovenski duhovnik pa naj bi poučeval slovenskega otroka v tujem jeziku! Slovenski otroci pa bodo še v drugim zastopljeni za italijanskimi. Šolska oblastva na Primorskem računajo z gotovostjo, da bodo slovenski duhovniki odklonili čedno ponudbo. In to jim bo prav prišlo: na njihovo mesto postavijo italijanske učitelje, laike. Slovenskega otroka bo potemtakem učil verstvo laik, v Italiji — ako izvzamem južno — pa poučuje italijanske otroke italijanski duhovnik.

Ubogo primorsko ljudstvo! Rane, ki ti jih je zadala vojna vihra, še zevajo, voda ti je izpodnesla domove, zaprla so vrata v kulturne hramove in sedaj se jemlje še vir tolažbe tvojim razdejanim srcem!

...

Pritisk na sodne uradnike. Na 15. t. m. so prejeli sodni uradniki zopet poziv, naj naznanijo nemudoma in sicer tokrat naravnost na pravosodnega ministra, da niso, odnosno ako so bili, da so se izbrisali kot člani raznih organizacij, med temi tudi sledečih: Mohorjeve družbe, ne ve se ali Goriške ali Prevaljske, političnega društva »Edinosti« v Gorici, Zveze slovenskih telovadnih društev, Sokolskega društva. »Orjuna« v Ljubljani in nekega docela nepoznanega društva Concordia. Med tem se pa premetstive uradnikov nadaljujejo. Zakaj, slovenski višji sodni svetnik, mora zapustiti Trst in se podati daleč v stare pokrajine Italije.

Zakaj smo izgubili Koroško?

(Predavanje poslanca Franca Smoderja na II. prosvetnem večeru v »Ljudskem domu«.)
(Konec.)

Italija nam je povsod nasprotovala, zlasti v koroškem vprašanju. Z njo se je popolnoma strinjala Anglija. To se je jasno videlo v nastopanju plebiscitne komisije v Celovcu. Meni je bilo po prvih njenih ukrepih jasno, da nam je nasprotna in da postopa po željah in zahtevah, ki sem jih že leto prej čital v dunajski »Neue Freie Presse«. Komisija se ni držala mirovne pogodbe. V protest proti temu je podala ostavko naša pokrajinska uprava, jaz pa sem vložil vprašanje na tedanjega ministrskega predsednika dr. Milenka Vesniča, ki mi je odgovarjal na javni seji 17. septembra 1920. Našel sem vse kršitve mirovne pogodbe in zahteval, da mora vlada proti takemu postopanju najostreje protestirati in eventuelno izvajati konsekvence, to je onemogočiti plebiscit. Ministrski predsednik je priznal, da so moje navedbe točne, odklonil je pa moje zahteve, češ da moramo zaupati svojim zavezanikom.

Pod najneugodnejšimi pogoji se je vršil plebiscit. Ljudstvo je videlo, da je plebiscitna komisija po svoji večini na strani Nemcev. Naš delegat je v nasprotju z določili za plebiscit izgubil v komisiji glasovalno pravico, nasprotno je pa prišel v komisijo avstrijski

zastopnik, ki bi smel govoriti tam le, če bi se vršil plebiscit tudi v coni B, to je, ako bi v coni A mi plebiscit dobili; odprla se je meja med conama. Naša uprava je bila samo še po imenu tam kljub tozadevnim določilom mirovne pogodbe. Zapovedovala je plebiscitna komisija, ki se je vmešavala celo v naše sodstvo in intervenirala pri sodiščih, če so ta nemške zločince zapirala in sodila po zakonu. Ne samo naša vojska, marveč tudi orožništvo je moralo zapustiti plebiscitno ozemlje, le domače koroško orožništvo, ki ga ni bilo, bi smelo ostati. Komisija je zabranjevala nam shode, dva shoda, v Velikovecu in Grebinju sem moral od angleškega distriktnega poveljnika v Velikovecu naravnost izsiliti. Nemci iz cone B so imeli v coni A popolno svobodo. Italijanski zastopniki pri distriktnih komisijah so med ljudstvom direktno agitirali za Avstrijo. Celo naši plakati in zastave so se zabranjevale, Nemci pa so smeli nemoteno grditi vse, kar je bilo naše. Ljudstvo je to videlo in misliti si morete, kakšen vtis je to napravilo na tiste, ki niso bili dovolj trdni in posebej še na plačljivce, ki so se bali nemškega maščevanja, prepričani, da proti volji komisije ne moremo zmagati. Na naše reklamacije se ni mnogo oziralo. Tisoči Nemcev, ki niso imeli pravice po določilih, so se pripeljali iz cone B v cono A in so glasovali; v občinah, kjer je bila plebiscitna komisija postavila za načelnike lokalnih komisij Nemce, se je na debelo sleparilo in vsi naši odločni protesti so bili zaman.

Vrh tega del naše uprave ni bil najboljši. Z veseljačenjem in popivanjem se ne pridobi koroškega ljudstva. Predvsem pa je vplivalo na prebivalstvo dejstvo, da je bila vojaška obveznost v Avstriji po zahtevi držav zmagovalk odpravljena, o našem vojaštvu pa je nemška propaganda širila vse mogoče vesti. To je bila najuspešnejša nemška agitacija, zlasti še, ker se je ob naši zasedbi celo pri naših najboljših zavednih pristaših v tihih nočeh po hišah vse mogoče rekviriralo, kar je prišlo pod roko, in je bilo zaman ljudstvo prepričevati, da to v naši armadi ni dovoljeno, da je bilo to le slučajno tedaj, ko je naše vojaštvo smatralo okupacijo za vojno in je po svetovni vojni bila tozadevna disciplina zrahljana. Kdor je vse to videl, se proti vsemu temu z žolčem in neizrekljivo bolelostjo v srcu, četudi z nadčloveško voljo, boril, ne da bi mogel mnogo spreminiti, ta se ne bo čudil, če smo plebiscit izgubili. Morda se bo bolj čudil, da sem takoj po plebiscitu, ko je bilo treba vsaj prve dni ljudi tolažiti in zadrževati nemško zbesnelost, ostal od civilistov, ki so »vodili plebiscite, skoraj sam in sem z zadnjimi zvestimi sobojniki spravil naše stvari iz Velikoveca v Jugoslavijo in se s strtim srcem podal na avtomobilu čez Jezersko.

Mislil, da je odveč vsak nadaljnji odgovor na vprašanje, zakaj smo izgubili Koroško. Naj mi bo dovoljeno omeniti samo še to, da so gotovo ljudje po plebiscitu zgolj iz strankarskih ozirov in brez vsake podlage hoteli iskati krivce v nasprotnih strankarskih vrstah.

Koliko krivičnih puščic je n. pr. letelo na g. dr. Janka Brejca. Resnici na ljubo bodi povedano, da je dr. Brejce z vso svojo dušo, s srcem, s pametjo in vztrajno požrtvovalnostjo storil vse, kar je on mogel za ugoden izid plebiscita storiti, da vsi, ki so plebiscitno katastrofo slovenskega naroda na Koroškem hoteli izrabljati v nemoralne politične namene in od katerih niso mnogi niti z mezinem genili za koroške Slovence, niso vredni, da mu čevlje odvežejo.

Z mnogim, kar so storili postavljeni voditelji agitacije za koroški plebiscit v Narodnem svetu nisem soglašal, pa nplemenito bi bilo to iznašati v javnost, ker vem, da so vsi mislili najboljšje, da so vsi mislili plemenito in so delali požrtvovalno. Pravim nplemenito, pa tudi nekoristno, edino le v zabavo nacionalnim našim nasprotnikom.

Eno pa naglašam: Dokler ne bo sleherni Slovenec občutil bol, da manjka našemu narodnemu telesu en ud, tako dolgo nismo ne politično, ne državno ne kot narod dozoreli. Če si sami ne bomo znali pomagati, nam nihče ne bo pomagal. Le naša ljubezen more zopet združiti naše neodrešene brate z materjo Slovenijo.

Presenetljivo lepo blago

za damske plašče v vsaki množini na drobno prodaja po neverjetno nizkih cenah

DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA

Dnevne novice

★ Nadškof dr. Dobrovič v Belgradu. Barški nadškof in srbski primas dr. Dobrovič je te dni dospel v Belgrad in obiskal ministra za vere Mišo Trifunovića. Dr. Dobrovič je bil na evharističnem kongresu v Chicagu, nato pa je obiskal tamkajšnje jugoslovanske kolonije.

★ Odlikovanja českoslovaških generalov. Kralj je odlikoval z redom sv. Save II. razr. generala Voženileka, načelnika splošnega oddelka v českoslovaškem generalnem štabu; generala Rajs-Čeneta, divizijskega poveljnika v Olovcu; dr. Jožefa Klinarja, predsednika čehoslovanske lige v Olovcu, in Františka Šebesta, svetnika v zunanjem ministertvu.

★ Preselitev osrednjega vodstva usmiljenk. Te dni se je preselilo osrednje vodstvo usmiljenih sester jugoslovanske provincije iz Ljubljane (Slovaška ulica 20) v graščino Dvor (p. Radeče pri Zidanem mostu). V graščini si bodo uredile tudi svoj noviciat, ki se prav tako te dni seli iz Ljubljane. Graščina Dvor stoji 10 minut vzhodno od mesta Radeče. Obdana je z lepim parkom in gozdom, na severni strani pa šumi kakih 20 metrov pod njo Sava. Dvor je bil last viteza Gutmannsthal, Lanko zimo so ga kupile usmiljenke in ga med letom toliko popravile in priredile, da jim sedaj kar najbolje služi za njihove svrhe.

★ Smrtina kosa med slovanskimi učenjaki. V Lvovu je umrl največji ukrajinski etnograf Vladimir Hnatjuk. Pokojnik je izdal 38 zvezkov »Etnografskega zbornika« in 20 zvezkov gradiva za ukrajinsko etnografijo. Bil je mnogo let tajnik društva »Ševčenko« v Lvovu in je urejal »Književno-znanstveni vestnik«. Njegovo življensko delo je ogromno. — V Soliju je umrl znani bolgarski filolog prof. B. Conev. Pokojnik je sodeloval pri vseh slovanskih filoloških listih in izdal tudi mnogo lastnih knjig in brošur. Glavno njegovo delo je »Zgodovina bolgarskega jezika«.

★ Iz TPD. Na včerajšnji seji upravnega sveta Trboveljske premogokopne družbe v Ljubljani je bil izvoljen za predsednika družbe gosp. Adolf Mih. Veledindustrijalec in predsednik zveze rudniških podjetnikov v Belgradu.

★ Loterija Društvenega doma v Trbovljah. Zrebanje te loterije se vrši neprekinjeno dne 7. novembra. Srečke se še dobe in se naročajo pri loterijskem odboru Društvenega doma v Trbovljah. Kdor od razprodajalcev je prodal srečke, naj pošlje denar, kakor tudi oni, katerim smo srečke poslali, pa jih niso vrnili. Kdor misli, da ne bo mogel srečk razprodati, naj jih vrne nemudoma, da postrežemo z njimi drugim.

★ Ponarejalec dinarskih tisočakov. V Belgradu je policija zaprla nekega Mažara, pri katerem so našli veliko število tisočdinarskih falzifikatov. Falzifikati so sicer zelo posreženi, toda papir je toliko debelejši od pravih, da jih je po tipu takoj spoznati. Ugotovili so, da doslej noben falzifikat ni prišel v promet.

★ Agro-botanični oddelak v Leskovcu. — Poljedelsko ministertvo je osnovalo pri okrožni poljedelski postaji v Leskovcu agro-botanični oddelak, ki se bo pečal z raziskavanjem in izboljšanjem raznih kulturnih rastlin.

★ Iz železniške službe. Imenovana sta: za uradnika na glavnem kolodvoru v Mariboru Ivan Kuster, doslej uradnik na postaji Tezno; za nadzornika proge v Celju Josipa Valesa, doslej nadzornik v Novem mestu.

★ Dijaški rok v mornarici. Uradno se razglša, da imajo pravico do dijaškega roka v mornarici edinole dijaki dovršenih navtičnih akademij, ki so položili izpit za poročnika trgovske mornarice.

★ Razprodaja slike Nj. Vel. kralja. Veliki župan objavlja: »Društvo za vzgojo in zaščito decev« v Belgradu razprodaja sliko Nj. Vel.

kralja, katera je bila odobrena z aktom ministertva za notranje posle in ministertva prosvete, v korist ubogih otrok vojnih sirot tega društva. Razprodaja slik na teritoriji ljubljanske oblasti je poverjena društvu poverjeniku g. Albinu Mekincu, kateri je tudi pooblaščen prejemati denarne zneske. Istotako razpečava omenjeno društvo iz kovine izdelane, umetniško dovršene reliefe po 300 Din komad.

★ Obrtno društvo v Laškem priredi za svoje člane na osnovni šoli za mojstre in pomočnike učni tečaj za obrtno knjigovodstvo in za srbohrvatsko pravopisje. Interesentje naj se zglasijo.

★ Za 10 Din dobite lahko razne, zelo vredne dobrote, med njimi nov avtomobil itd. v loteriji Kat. prosvetnega društva v Sv. Petru pod Sv. gorami. Vseh dobrotkov je 1000. Posebno ugodnost za tiste, ki kupijo 10 srečk, ker dobe tri povrh. Pri razprodaji 100 srečk zaslužite 400 Din. — Loterijski odbor v Sv. Petru pod Sv. gorami. Srečke se dobe tudi v trafikah v Ljubljani, Mariboru in drugod, ter pri orlovskih odsekih.

★ Split za zgradbo malih stanovanj. — Splitski mestni stanovanjski odsek je sklenil, da se ustanovi občinski zavod za zgradbo malih stanovanj. Sodelovali bodo tudi drugi zavodi in ustanove, kakor mestna hranilnica, električna podjetja itd.

★ Postajenačelnik žrtv roparjev. Na postaji Dželetovec blizu Vinčevca so roparji ustrelili postajenačelnika Šandorja Vašpaga. Postajenačelnik je bil roparje zasačil v skladišču in jih hotel pregnati. Vašpag je zapustil ženo in dva majhna otroka. Rojarjev še niso izsledili.

★ Gospodom duhovnikom in bogoslovcem nudi pri nakupu krasnih črnih zimskih sukenj poseben 10 odstotni popust trdka Fran Lukič. Ljubljana, pred Škofijo 19.

★ Hudo zaprtje, katar debelega črevesa, zastajanje krvi, napenjanje, zlato žilo, bolečine v kolku odstrani naravno »Fran-Josef-greničica« — zjutraj in zvečer majhen kozarec. Zdravilni strokovnjaki izpričujejo, da »Fran-Josef« voda učinkuje brez bolečin celo pri razdražljivosti črevesa. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. 5190

Ljubljana

○ »Ljubezni in morja valovi« (Hera in Leander). Spisal F. Grillparzer, režiser gospa Marija Vera, članica narodnega gledališča v Ljubljani. S to predstavo bo otvoril »Ljudski odere« v Ljubljani v nedeljo ob 8 zvečer svojo deseto sezono. Za uspeh predstave jamči delo samo kakor tudi ime priznane umetnice, ki delo režira. — Predprodaja vstopnic od petka dalje v Ljudskem domu v nabavni zadrugi (I. nadstropje) ves dan, od 5 do 7 zvečer pa v pisarni Ljudskega odra v II. nadstropju.

○ Volivni imeniki za ljubljanske občinske volitve so somišljenikom na vpogled v tajništvo SLS za Ljubljano vsak dan od 5 do 7 zvečer, ob nedeljah pa od 8 do 12 dopoldne. Somišljeniki! Prepričajte se pravočasno, ako ste in če ste pravilno vpisani. Vsa potrebna navodila za vpis, prepis itd. daje tajništvo.

○ Vprašanje. Vodstvo mestne cestne železnice vprašamo, ali imajo gospodje bivši gerentje še vedno dovoljenje za brezplačno vožnjo na tramvaju?

○ Velikodušen dar za poplavljenec. G. Andrej Šarabon, veletržec v Ljubljani, je daroval ob priliki 40 letnice obstoja svoje trdnjke za poplavljenec v pograbski, žirovski in poljanski okolici znesek 10.000 Din, ki ga je izročil g. velikemu županu ljubljanske oblasti. Bodi mu za ta plemeniti, človekoljubni dar izrečena v imenu prizadetega prebivalstva najtoplejša zahvala.

zijo, kjer je tudi učil nemško stenografijo. Že takrat si je napravil za zasebno rabo načrt slovenske stenografije. Po tem načrtu jo je učil v letu 1893—4. Prvi sad njegovega truda so »Samoznaki in okrajšave« v slovenski stenografiji, ki jih je objavil v gimnazijskem vestniku leta 1894. Zbral je po abecednem redu 1842 samoznakov in krajšav. Avtografiral je sam. Pozneje je to zbirko »popolnil« in jo leta 1916. izdal pod naslovom: Zaznamek okrajšav korespondenčnega pisma.

Leta 1894. je prišel Novak na gimnazijo v Kranj, ki se je takrat obnovila. Slovensko stenografijo je skrbno gojil še naprej. V gimnazijskem vestniku je objavil debato pismo, in sicer leta 1896. začetne krajšave, leta 1897. pa srednje ter končne krajšave. V obeh spisih se je pokazal izredno marljivega in vestnega stenografa, pa tudi izbornega jezikoslovca. V Kranju je učil nemško stenografijo, zasebno pa tudi slovensko, ševda kar brez učne knjige.

Tako je polagoma pripravil gradivo za knjigo. Na prigovarjanje prijateljev se je odločil izdati učno knjigo. Deželni odbor mu je obljubil nekaj podpore. Gradiva je imel mnogo zbranega iz raznih strok. Začel je sestavljati pravila in jih preizkušati na množestvih primerih. Ker je Gabelsbergerjev znak za »v« v sredi besede nepriročen, je vpeljal Novak mali znak za »v«. Ta se je ohranil doslej in ga imamo le Slovenci. Stenografska pravila je sestavil obširnejša, kakor jih je imel

○ Pokvarjene klobase v Ljubljani. Mestni magistrat razglša: Občinstvo se čisto pritožuje nad tem, da se prodajajo v Ljubljani na trgu in po gostilnah klobase, ki več ali manj smrde. Občinstvo se naproša, da vsak tak slučaj naznani tržnemu nadzorstvu, Vodnikov trg št. 5. Vzrok gornjemu pojavu leži v tem, da izdelovalci klobas nimajo do sedaj primernih prostorov v stari mestni klavnici, in ker posebno primanjkuje hladilnih prostorov v lastnih obratovališčih. Kakor hitro bo v obratu nova mestna klavnica in hladilnica, bo prišlo v Ljubljani v promet le meso najboljše kakovosti in bodo odpadli slabi pojavi.

○ Ljubljanski trg. Na trg so pripeljali domači kmetje večje število voz zeljnatih glav, ki so jih prodajali po 1 Din komad. Prinesena je bila na trg tudi večja množina gob, zlasti jurčkov, katerih je v začetku sezone zelo primanjkovalo. Mnogo je na trgu tudi lepega, zrelega sadja.

○ Ubegli vlomilec. Iz umobolnice na Studencu je pbehnul znan vlomilec Franc Klemen, ki je blaznost simuliral. Kakor se domneva, je omrežje pri oknu prepilil s pilo, ki mu jo je skrivaj poslal v umobolnico neka njegova ljubica. Ušel je v samem perilu in mu je bila prva skrb, da dobi kje obleko, da bo mogel med ljudi. Najprej je poskušal vlomiti v Tomčevo gostilno na Vodovodni cesti, ker se mu pa tam poskus ni posrečil, je vlomil v delavsko barako pri železniškem mostu na Kette-Murnovi cesti. Ukradel je v nji delavcema Vrhovniku in Horvatiču razne obleke v vrednosti 225 Din. Poleg tega je pa bilo izvršenih tudi več vlomov na mestni periferiji, katerih je osumljen tudi Klemen, in zato je upati, da se bo pri tem živahnem udejstvovanju kmalu vjel.

○ Razni dogodiljaji. Kolesarico Marijo Oblakovo je v Trnovem ugriznil brez vsakega povoda drugače popolnoma krotke pes, last ge. Banovčeve. — Trije znani veseljaki, vsi moške v najboljših letih, so ga zopet enkrat »malo polomili«. V kavarni Stritar na Vidovdanski cesti pa se je naenkrat eden od njih spomnil, da je treba prirediti varčevati in ni hotel plačati občinske takse za ponočevanje v javnih lokalih. Vnel se je zato na cesti med njimi buren in glasen prepir, da so ljudje pričeli okna odpirati v radovednosti, kaj je tako razburilivega, da moti blaženi nočni mir. V prepir se je vmešal tudi pes enega prepirljivca in ugriznil tistega, ki je hotel varčevati. Razumljivo, da se je končno vmešala v svo zadržavo tudi policija in tako bo stvar razčiščena. — Kolesarju B. se ni zdelo vljudo in pravično, da ga je neki avtomobil podrl na tla in mu zlomil kolo. Na policiji pa so ga zelo prijazno poučili o novem cestnem redu, ki pravi: Vozi desno, ogibaj se levo — in ne nasprotno, kot je v tem slučaju praktical B., zato nosi posledice sam.

○ Policijska kronika. Včeraj se je že bilo bati, da bodo policijski zapori zopet kmalu ostali osamljeni. Toda strah je bil odveč, ker se je tekem dneva zbrala v njih družba, sestojča iz dveh prepečev, enega tatu devljev in enega berača. Policija je pa prejela dalje še sledeče ovrabe: 2 tatvini koles, eno med njima je vredno 1750 Din, 1 vlom v gostilno Florjančič, 1 kaljenje nočnega miru, 1 pasji ugriz, 1 nedostojno vedenje na ulici, 1 zaplenba samokresa in pa 9 prestopkov cestno-policijskega reda. — Na vrtu vile g. Kavčiča so se pojavile sumljive sence, katerim je za enkrat spodletelo in se jim njihovi načrti niso posrečili.

Maribor

○ Pojasnilo o obnem zboru invalidov. Združene invalidov, podružnica Maribor nam piše: »Ker v »Slovenec« št. 237 »čas bi že bil, da bi skoraj prišlo do rednega občnega zbora mariborskega združenja vojnih invalidov«, je dopisnik iste notice nekako neorien-

tiran ter mu naj bo povedano od strani začasnega vodstva UVI, da rednega občnega zbora ne bo, pač pa ustanovni občni zbor Krajevnega združenja vojnih invalidov v Mariboru in to šele tedaj, kadar bodo tozadevna pravila odobrena od velikega županstva mariborske oblasti skladom invalidskega zakona člen 91. S tem momentom je tudi že gerentstvo podružnice UVI prenehalo. Vodstvo je tudi a nepoštenimi člani, kateri so se pregrešili nečastnih dejanj, obračune zaključilo in odstranilo; med temi so bili tudi oni nevhvaležni, ki se prezentirajo za vojne invalide, v resnici pa nimajo dokazov, da so bili v vojni ali pa zaščiteni po invalidskem zakonu, škodovali pa so tudi mnogo vsem onim poštenim invalidom v javnosti na ugledu in časti. Sedanje vodstvo pripravljavnega krajevnega odbora UVI, kateri se je na sestanku dne 30. maja 1926 konstituiral, pa vodi posle neovirano dalje v popolnoma vzornem redu.

○ Vojnim invalidom in vdovam v vednost. Združene vojnih invalidov v Mariboru, je prejelo od Velikega županstva mariborske oblasti 165 parov opank v razdelitev vsem najrevnejšim vojnim invalidom, vdovam in družinam oziroma vsem onim revnim in zaščitenim po invalidskem zakonu, kateri so za iste prosili. — Prošenj za podelitev je precej došlo in sicer iz cele mariborske oblasti, katere je Oblastni odbor v Ljubljani odobril v razdelitev. — Opanke za odrasle so se že razdelile, nekaj parov za majhne otroke je še družinam na razpolago. Zato opozarjamo vojne invalide in vdove, da ne vlagajo več prošenj za opanke odraslim. To velja tudi za vse Krajevne odbore U. V. I. mariborske oblasti. Vsi oni invalidi in vdove mariborskega okraja, kateri so prošnje pred tedni vložili, se pozivajo, da opanke čimprej dvignejo.

○ Nesreča. V mestni klavnici se je ponesrečil mesarski pomočnik Alojzij Veršič iz Vrbanove ulice. Spodrsnilo mu je na mokrem tlaku ter je padel, držeč v roki rjave škarje za rezanje konjske žime. Pri padcu so se mu škarje zasadile v dlan roke ter mu predrle roko.

○ Pogosti požari. Zadnje čase se je pripetilo v okolici Maribora več požarov, katerih vzrok je ostal nepojasnjen. Zgoreli so večinoma manjvredni objekti, ki so bili zavarovani za visoke vsote. Mnogokrat je bil sum opravičen, da je bil požar namenoma podtaknjen. Mariborski policijski komisariat je sedaj določil nekaj kriminalnih uradnikov, da se izvezbajo nalašč za izsleditev takih slučajev ter jih bo staval na razpolago posameznim okrajnim glavarstvom. Na ta način se bo najlažje preprečilo spekulativno požiganje lastnih ali tujih objektov.

○ Nadaljnje prireditve Ljudske univerze. V soboto 23. oktobra se vrši v veliki kazinski dvorani koncert violinskega virtuozu Saša Popova. Mladi bolgarski umetnik gostuje po vseh evropskih centrih z največjim uspehom. Zato vlada tudi v Mariboru za to prireditev izredno zanimanje. Vstopnice se dobe v predprodaji pri ge. Zlati Brišnik in g. Hoferju. — V ponedeljek 25. oktobra predava o Panevropi g. urednik Golob, ki se je osebno udeležil panevropskega kongresa na Dunaju. Predavanje bo gotovo zelo zanimivo.

○ Podtaknjen požar. Dne 16. oktobra je izbruhnil na Meljski cesti ogenj v podstrešju hiše 55 a. Že takrat smo poročali, da je bil najbrž ogenj podtaknjen. Komisija, v kateri so bili policijski uradnik, uradnik mestnega stavbnega urada in poveljnik ognjegašnega društva, je to domnevo potrdila. Požar je nastal v zaklenjenem in s plankami zabitem prostoru podstrešja, kamor ni mogel nihče vstopiti. Tudi je ta prostor tako oddaljen od dimnika, da je izključeno, da bi bil požar nastal sam od sebe. Pod ogorelimi tramovi je našla komisija cel zavoj smole, ležeče na kupu ovijskega papirja. Prejšnji večer se je mudil na podstrešju z lučjo bivši lastnik hiše, Karel L.

Prof. J. Pavlin:

Stenograf Franc Novak.

(Ob sedemdesetletnici.)

Slovenska stenografija slavi letos več jubilejev. Letos je 50 let, odkar je v Mariboru umrl okrajni šolski nadzornik Franc Hašner, ki je spisal prvo slovensko stenografijo. Istega leta 1876. je Anton Bezenšek v Zagrebu začel izdajati prvi jugoslovanski stenografski list »Jugoslovanski stenograf«, čigar sedmi in zadnji letnik je izšel leta 1896. v Celju. Letos je praznoval 50 letnico višji davčni upravitelj v Ljubljani Rudolf Binter, ki se odlikuje kot stenografski pisatelj. Dne 28. avgusta 1901 se je ustanovilo v Celju prvo slovensko stenografsko društvo, ki je pa kmalu zaspalo. Istega leta se je ustanovil v Ljubljani Christofov učni zavod, na katerem se od leta 1907. dalje predava tudi stenografija. Ustanovitelj slovenske stenografije Franc Novak pa praznuje 70 letnico svojega življenja.

Franc Novak se je rodil 22. oktobra 1856 v Mengšu. Leta 1877 je z odliko dovršil ljubljansko gimnazijo. Nato je odšel na Dunaj študirat jezikoslovje. Napravil je tudi izpit iz nemške stenografije, za katero je dobil veselje že na gimnaziji. Leta 1886. se je kot izprašan kandidat vrnil na ljubljansko gimnazijo. Še isto šolsko leto je začel učiti tudi nemško stenografijo, ker je profesor Heinrich obolet. Leta 1890. je prišel Novak na novomeško gimna-

»Tsenopsis česky«, da bi mogli knjigo rabiti tudi samouki. Ker ni mogel dobiti založnika, je knjigo sam založil, čeprav se mu je bilo bati, da bo poleg dolgoletnega dela imel še izgubo pri knjigi; kajti slovenska stenografija se takrat v šoli še ni poučevala, zato ni bilo upanja, da se bo knjiga dobro prodajala. Tako je izšlo leta 1900. korespondenčno pismo. Istega leta se je Novak vrnil v Ljubljano na prvo državno gimnazijo.

Knjiga je bila sprejeta z velikim priznanjem. Profesor Mijo Vamberger piše o njej: »Doselej smo bili Slovenci v stenografiji med Slovani na zadnjem mestu. Od danes smo brez dvoma na prvem, kajti noben slovenski narod nima tako temeljite in dovršene stenografske učne knjige, kakor je Novakova, s katero se celo iz bogate nemške stenografske literature morejo le redka in sicer najboljša dela primerjati, katera pa jo komaj dosegajo, ne presega je pa nobena.« (Ljubljanski Zvon 1901, str. 214.) Prav tako je bila češka in nemška kritika zelo ugodna.

Takrat sta se bavila s slovensko stenografijo tudi Anton Bezenšek, profesor v Plovidvu, in Franc Magelič, realni profesor v Zagrebu, oboja slovenska rojaka. Prvi je izdal učno knjigo leta 1893. v založbi Slovenske Matice, drugi pa leta 1898. torej le nekaj let prej kakor Novak. Vendar Novakova knjiga obo prejšnji daleč presega, posebno Bezenškovo. Ta je bila odobrena za šolsko rabo, a jo je Novakova takoj spodrinila.

Leta 1901. je Novak izdal še debato pismo, spet v lasni založbi. Tudi ta knjiga je temeljito sestavljena. Vanjo je sprejel le del tvarine, ki jo je prej objavil v izveštjih. Istega leta je naučno ministertvo odobrilo obe knjigi za šolsko rabo. Ni pa skrbelo za to, da bi se slovenska stenografija tudi učila v šoli. Zato je po nasvetu prof. Novaka ravnatelj Andrej Senekovič vložil na deželni šolski svet prošnjo, naj se poleg nemške stenografije uči tudi slovenska. Prošnji je priložil obširno poročilo prof. Novaka, zakaj in kako naj se uči slovenska stenografija. Deželni šolski svet je ministertvu priporočil, naj se uvede stenografija kot neobvezno predmet na drugi državni gimnaziji za dijake obeh gimnazij. Ministertvo je prošnji ugodilo. Tako je začel Novak poučevati slovensko stenografijo v začetku šolskega leta 1903—4. Nekaj let so jo obiskovali dijaki obeh gimnazij skupno, pozneje pa na vsaki gimnaziji zase.

Leta 1910. je Novak izdal drugo izdajo korespondenčnega pisma. Avtografiral jo je sam, založila jo je sedanja Jugoslovanska knjigarna. V prvi izdaji pisavo še utemeljuje in razlaga, v drugi pa je to opustil in na kratko navaja temeljna pravila, ki jih mora vsak stenograf poznati. Za šolsko rabo ta knjiga popolnoma zadostuje. Kdor pa bo hotel slovensko stenografijo natančneje študirati, bo moral vzeti v roke prvo izdajo korespondenčnega pisma. Leta 1916. je izšla 3. izdaja in leta 1921. 4. izdaja korespondenčnega pisma, leta 1922.

ki živi v skupnem gospodinjstvu s sedanjo lastnico. Zanimivo je tudi to, da je bila hiša, ki je cenjena na 70.000 Din, od leta 1921 do lani zavarovana za 50.000 Din, letos pa je bila zavarovalnina nenadoma povišana na 127.000 dinarjev. Karla L. so aretirali in izročili sodišču.

□ **Važne konference.** V soboto popoldne ob 3 se vrši na mariborskem magistratu važna konferenca predstavnikov mesta Maribor in zastopnikov okoliških občin. Predmet posvetovanj bo vprašanje zgraditve nove meščanske šole, ki je važno za Maribor, še večje važnosti pa za prebivalstvo okoliških občin. Kakor znano, sta nameravala mariborska občina in mariborski okrožni zastop novo šolo postaviti skupno. Veliko županstvo je ta načrt onemogočilo, ker ni odobrilo v proračunu okrožnega zastopa vstavljene vsote. Sedaj bo mariborska občina skušala to vprašanje urediti naravnost z okoliškimi občinami.

□ **Podjeten Mariborčan** je neki Martin Cizerl iz Studencev. Pred nekaj meseci ga je iskala graška policija radi goljufije, med tem časom pa je že sedel v Monakovem radi istega pregreška. V zaporu pa se je nenadoma začel sramovati plebejskega imena ter izjavil, da ni Cizerl, ampak baron Trautmansdorf. Monakovska policija je poslala njegovo sliko v Maribor, kjer so ugotovili, da je njegovo pravo ime le Cizerl. Na vesti ima več sleparskih goljufij, katere je izvedel pod različnimi plemeni-taškimi imeni.

□ **Nova pridobitev mariborske policije.** Mariborski policijski komisariat si je nabavil tri kasete z najpotrebnejšimi sanitetnimi pripomočki, katere je začasno namestil v policijskem zaporu v Židovski ulici in v policijskih stražnicah na Koroški in Frankopanski cesti. Obenem se bo izvežbalo celokupno uradništvo komisarijata in varnostna straža v posebnem kurzu za podeljevanje prve pomoči pri nezgodah. S tem bo znatno razbremenjena rešilna postaja, ker bodo v nujnih slučajih dobili ponesrečenci prvo pomoč hitreje. Omenjene pomožne lekarne pridejo pozneje, ko se ustanovi v Mariboru policijsko ravateljstvo, v periferijske občine Studenci, Lajtersberg in Pobrežje.

□ **Zdravstvena komisija.** Ker radi prikrivanja po Melju in drugod ni mogoče popolnoma zatreti škrlatinke, bo pregledala posebna zdravstvena komisija vse hiše in to predvsem iz higienskih ozirov. Pri tej priliki se bodo komisijonelno ugotovili vsi zdravju škodljivi podatki po stanovanjih posameznih družin in se bodo hišnim gospodarjem naročila popravila pri hišah, ki se morajo izvršiti radi zdravstvenih potreb. To komisijo je pozdraviti še bolj nego pregled dimnikov, ki je tako lepo pripomogel k očiščenju podstropij. Res škoda, da se radi prezaposlenosti mestnega fizikata ne more nadaljevati pregled raznih javnih lokalov in to predvsem onih bolj zakotnih gostila in podzemnih kleti.

□ **Nov, dolg in lep trotoar.** Pred novo hišo mestne hranilnice v Samostanski ulici delajo nov, dolg asfaltiran trotoar, tako da bo imela cela tista fronta pred hišami asfaltni tlak.

□ **Pogreb baronice Post** na Zgornji Polskavi pri Mariboru. O smrti 93 letne baronice Post na Zgornji Polskavi pri Mariboru smo že poročali. V torek popoldne se je vršil pogreb, ki je po obilni udeležbi iz domače župnije in vseh sosednih dokazal, kako priljubljenost je uživala naša. Pogreba se je udeležilo poleg občinstva 6 duhovnikov, domači pevski zbor ter več ognjegasnih družb. Rajno so položili v družinsko grobnico na pokopališču v Zgornji Polskavi. Baronica Post je živela dolgo vrsto

let med Slovenci, ker se je preselila z družino baronov Post iz Poljske na Štajersko, ko je bila še mala deklica ter je dočakala izredno starost 98 let.

□ **K stanju nalezljivih bolezni v Mariboru** (par škrilatic, davice in 1 legar) treba pripomniti, da so vsi slučajji lažjega značaja in na poti k ozdravljenju.

□ **Najboljše čevlje »Karo«** dobite Maribor, Koroška cesta 19 in od 1. oktobra tudi Aleksandrova 23 v trgovini Sl. Černetič.

Celje

□ **Prireditelj »Krekove mladine«** v nedeljo popoldne v Narodnem domu je prav zadovoljivo izpadla. Kakor vedno, sta se posebej izkazala g. Debelak in gđ. Tavčarjeva. Pohvalno moramo omeniti tudi, da je občinstvo prav v velikem številu obiskalo predstavo in pokazalo s tem, da ima smisel ne samo za trud naše mladine, temveč tudi dovolj umevanja za lepe in dostojne gledališke predstave. Kar se tiče udeležbe, bi bilo mestno gledališče lahko vsakokrat izredno veselo, ako bi njegove predstave bile tako obiskane.

□ **Gledališka sezona** obeta biti zanimiva. Ljubljanski igralci nameravajo vsak torek gostovati v Celju in nastopiti vedno v najboljših komadih. Med tednom pa bi domači diletanti prirejali igre, tako da bi bili lahko na teden najmanj po dve predstavi. Odvisno je pa to od naših Celjanov, ki so menda veliki prijatelji umetnosti.

□ **Učni tečaji francoskega jezika** se bodo vršili v krogu francoskega krožka v zimskem času. Otvorili se bodo trije tečaji in sicer začetniški, nadaljevalni in konverzacijski. Prijave se sprejemajo ob četrtkih med 6. in 7. uro v krožkovi sobi v Narodnem domu. Prijavi se lahko tudi pismeno. Ko se bo priglasilo dovoljno število udeležencev, se bodo otvorili in obenem naznanil čas in kraj tečajev.

□ **Cerele français v Celju** si je na svojem zadnjem obnemem zboru izbral naslednji odbor: Predsednik dr. J. Hrašovec, odborniki prof. J. Napotnik, gospa Popova, dr. I. Senekovič, rav. Smertnik, prof. dr. Zelenik, preglednik dr. I. Rajšp in dr. G. Serbec. Clanarina se je znižala na 24 Din na leto in sicer v namenu, da se tudi širši krogi vpišejo v ta krožek.

□ **Upokožitelj.** Jetniška paznica Frančiška Glaser iz Celja je upokojena.

□ **Dvo novi trdk** v Celju sta bili registrirani v trgovski register. To sta lesna družba »Jadrane« v Celju in prevozno podjetje Kokol in drug.

□ **Nov konkurz v Celju.** Nekdanja veletrgovina Ivan Kos je prijavila konkurz, ki ga je sodišče že otvorilo.

□ **Vrazov trg.** Poročali smo že, da je po dolgem času vendar enkrat vrazov trg očiščen one navlake in razbitih tramov, ki so leta in leta ležali in gnili na travniku. Naš lokalni list sedaj predlaga, da bi naj napravili iz tega trga kak nov park, ki bi bil v kras mestu. To bo menda težje šlo, ker je prostor namenjen za novo pravoslavno cerkev in ker je lastnik tega prostora vojni erar, ki bo zamenjal ta prostor z mestno občino za neki drugi prostor, na katerem se bodo vršile vojaške vaje, ki so sedaj na Glaziji. Sicer bi pa bilo težko dobiti drug enakovreden prostor za zidanje pravoslavne cerkve.

Dopisi

Ribnica na Pohorju. Dr. Pivkovi shodi so po poročilih »Taborac in »Jutrac« vedno sijajno uspeli. Kako sijajni so, smo imeli priliko večkrat slišati. V Ribnici na Pohorju na primer sta imela dr. Pivko in Spindler na svojem shodu celih 5 (reci pet!) svojih pristašev in nekaj pristašev drugih strank. Pa to ni glavno. Kar je res žalostno, je to, kako dr. Pivko na svojem shodu v Ribnici govori. Kakor poročajo udeleženci, je v Ribnici med drugim dokazoval škodljivost avtonomije takole: Vi tukaj na Pohorju prodajate les. Če bi bila avtonomija, bi Vi imeli od tega veliko škodo, ker bi potem na les bila carina! G. Poslanec dr. Pivko! Tako govorjenje bi pričakovali od katerega neizobraženega Vašega agitatorja, ne pa od Vas, akdemično izobraženega poslanca, profesorja in vzgojitelja! Pri prvem bi rekli, da je to nevednost, pri Vas pa — odgovorite si sami, kako se tako govorjenje kvalificira.

Radovljica. V nedeljo 24. ob pol 5 popoldne bo Prosvetnega društva pevski in godbeni odsek »Sloga« ponovil koncert, ki ga je z velikim uspehom priredil preteklo nedeljo. Vsem, ki pri prvem koncertu niso dobili več prostora in so morali oditi, kakor tudi onim, ki radi oddaljenosti zvečer ne morejo obiskati koncerta, se nudi s tem prilikom, da se ga udeleže popoldne, posebno, ter vsa vlakovne zveze proti Jesenicam in Ljubljani zelo ugodno.

Sport

Rigoulot premaga Alzina.

TRIJE NOVI SVETOVNI REKORDI.

V nedeljo sta se udarila, kdo je močnejši. Zmagal je Rigoulot, dobil je 1967 točk, Alzin 1805. Vsaka točka pomeni pol kilograma. Obenem je Rigoulot zboljšal tri rekorde: z desnico je potegnil 105,5 kg (prejšnji rekord 105 kg), z levico 95,5 kg (94,5), obojeročno 183,5 kg (prej 181)!!

Rezultati so ti-le:

	RIGOULOT	ALZIN
Enoročno težno	53,5	62,5
Težno v ločenih ročkah	93,5	97,5
Težno z dolgim ročkom	99,5	105,5
Poteg z desnico	105,5	85,5
Poteg z levico	95,5	75,5
Obojeročni poteg	133,5	105,5
Obojeročni sunek	160,0	129,0
Dvig od tal	241,5	241,5
skupaj	983,5 kg	902,5 kg

Enrilo
Splošno priljubljen
kavni nadomestek
okusen i cenen.
Dobiva se v vseh
dobro asortiranih
kolonialnih trgovinah.

Glasba

FOERSTERJEV SPOMINSKI KONCERT.

(V frančiškanski cerkvi na 18. t. m.)

Agilno pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« je bilo prvo, ki se je spomnilo ranjkega mojstra in svojega častnega člana, pridobil Orkestralno društvo in ravnatelj stolnega kora za cerkven koncert v frančiškanski cerkvi in dostojno poslavilo Foersterja — umetnika spomin.

Anton Foerster je prepovedal slovenske cerkvene glasbe, v zadnji četrtini preteklega stoletja jo je zaokrenil iz zapoznele klasičnega smeri v novo, realističnemu duhu tedanje dobe prikladnejšo formo, ki ji danes pravijo doba »dogmatično-formalistične« muzike. To »formalistično« muziko treba dobro razumeti: gre za strog logično kompozicijo in za neko empirično utrjeno harmonijo in kontrapunktost, kakršno so impresionisti in poznejši atonalni stil povsem razbili in zavrgli. Danes smo preživeli tudi že to svetovno revolucijo v muziki in svet se je vrnil zopet k primitivnemu, empirično utrjenemu realnemu, in Foerster je zmogel vnovič v mnogem biti modernim vzgled.

Čuli smo na tem spominskem koncertu tri izmed njegovih najzanimivejših religioznih del: njegovo Offertorium op. 98 »Domine, in auxilium meum respice« za sopran solo z orgli, sedmeglasi mešani zbor z godalnim orkestrom in rogovi »Ave Maria« op. 107 in »Missa solemnis« op. 25. Pravilo, da je znak velikih glasbenikov, kako so znali stisniti silno občutje v logično-razumsko okostje forme; Foersterjeve skladbe so obenem teoretiška šola in obenem umetnina. Brez pretiranega sentimentalizma in ornamenta teče občutna linija izraza in plete krepko hrbenico formi; navidez je ta muzika premirna, ima premalo harmonijskih dražljivosti, s kakršnimi so nas razvili moderni. Toda če jo pogledamo s samo izrazne strani, kako močan je vendar na ekspresiji Offertorij, koliko lirčnih vrednot ima Ave, in kako silno dramatično razgibanja je Slovenska masa! Proseča gradacija Kyrie je formalno dosežena z naravnost revnimi sredstvi, kakor s fugarinam začetkom, da se kopičijo glasovi, z dvigom temata v drugem delu v tereno lego itd., kako silovit dramatski efekt doseže Foerster, ko na čustvenem vrhuncu prevladno skladbeno telo navno-enostravno iz toničnega v dominantni položaj, često misli pri tem na rečna sredstva, pa silne efekte Bacha, renesanse in klasičnega. In tudi Foersterja obdaja nekakšna podobna nimbus, ki ga oddalje zblizuje i s XVI. stoletjem. Da, ta navidez preprosta masa! Ni le vsak stavek posebej umetnina, umetnina je tudi celokupnost, pa pogled Kyrie — ekspozicijo drama, nastajanja do vsiške Credo in peripetijo v Sanctus — Benedictus z lirskim izvenjenjem v Agnus! Foerster bo živel, nele kot človek, ki je pomagal svojemu času, nego koristen je celo še nam in neverjetno reven se zdi v primeri z njim impresionisti Boesi — g. regenschori S. Premrl je podal v pevskih odmorih tri njegove orgelske stvari — ki so ga sama volja, a bliščeča sredstva, ki za hip presenetijo, kot raketa pisana, potem pa jih pozabiš — kakor smo brez želosti pozabili na vso to subjektivno-individualistično, kratkotrajno umetnost zadnjih 20 let, ker ni imela trajnih vrednot!

Frančiškanska cerkev je bolj akustična od stolne, žal da orgle morda malo zastajajo za stolnimi. Zbor so storiili svoje, razen četritonskih intonacijskih razlik med pevci in orgliami v Benedictus, ki pa niso zelo motili, so dobro podprli učinek skladbe. Gđ. Ramšakova (Offertorij solo) naj se šola in potruditi za izražanje, petje samo na sebi še ni umetnost. Želimo si še cerkvenih koncertov, več Palestirine in Bacha! — V.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Četrtek, 21. oktobra: HLAPCI. — Red B.
Petek, 22. oktobra: VIJOLINSKI KONCERT BOL-GARŠKEGA VIRTUOZKA SAŠA POPOV. — Izen.

Sobota, 23. oktobra: JOY. — Red C.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Četrtek, 21. oktobra: GIANNI SCHICCHI, GLU-MACI. Gostuje tenorist g. Vlahovič Pavel. — Red A.
Petek, 22. oktobra: Zaprt.

Sobota, 23. oktobra: OTELLO. — Red E.

Tenorist g. Pavel Vlahovič gost v naši operi. Danes v četrtek zvečer gostuje v vlogi Cania v Leoncavallovi operi »Glumčič eden najboljših jugoslovanskih tenoristov g. Pavel Vlahovič, ki si je posebno v Nemčiji, kjer je dosedaj deloval, pridobil velik ugled in gledališki sloves. Umetnik je rodom Hrvat iz Vojvodine. Poleg gosta nastopijo še naši člani in sicer ga. Lovšćetova — Nedja, ter gg. Holodkov — Tonio, Mohorič — Beppo, in Mitrovič — Silvio. Po »Glumčiču« se poje Puccinijeva opera »Gianni Schicchi« v občinski zasedbi: ga. Poličeva, gna. Potučkova, gna. Ramšakova, ga. Ribčeva, gna. Jeromova in gg. Janko, Mohorič, Mitrovič, Šubelj, Zupan, Erklavec, Perko, Ribič in Sekula. Predstava se vrši za abonente reda A.

V dramci se izvajajo danes v četrtek zvečer Cankarjevi »Hlapci« za red B.

MACBETH.

Tragedija v 5 dejanjih. Spisal W. Shakespeare. Prevel O. Zupančič. Režiser prof. O. Šest.

Kakor je ta ugotovitev bridka in kakor se obotavljamo priti z njo v javnost, tako odkrito jo je treba povedati: Macbeth je pri prvi predstavi propadel. To je prvo Shakespearejevo delo po vojni, ki ni prineslo zaželenega uspeha. Po tolikem trudu in ob tolikem zunanem sijaju se moramo vprašati, kaj je krivo neuspeha, ki tudi našemu občinskemu gledališču ni ostal skrit. Ob vseh šestih letošnjih predstavah je bilo edino pri Macbethu opaziti utrujenost in izčrpanost igralcev, o kateri toliko govore že sedaj v začetku. Notranja onemoglost je bila najodličnejši znak te sicer sijajno opremljene predstave; bilo je prednašanje gladke nauč-

nega, čisto slabo naglaševanega teksta. Nikakor se ne da utajiti, da so se posamezni prizori ločili po dobri označbi, da so zamigotela tu in tam lučce, vredne velike predstave, a središča, iz katerega naj se razliva sila po vsem organizmu, nismo čutili. Predvsem si nismo bili pri osebi Macbetha na jasnem, v katero smer gre, ali v zgolj usodno, kjer je človek igrača, ali v svobodno človeško, kjer se pokaže groza človeške zveri, ki se lahko zbudi kot kazen, kadar si skali večne zakone, ki te ohranijo človeka. Prav radi te neorientiranosti in vstareh, ki določajo tragedijo, je bil drugi del Macbetha grozna morija brez cilnega ozadja in junak je padel brez sočutja. — Ker se bo tedaj v igri moralo marsikaj spremeniti in bo treba prinesiti novih poudarkov, bomo obirno govorili o vrlinah in nedostatkih v našem Macbethu, ko ga vnovič uprizorijo. Gledališče je bilo tudi izredno slabo obiskano. F. K.

JOY.

Igra v 3 dejanjih. Spisal John Galsworthy. Poslovenil O. Zupančič. Režiser M. Pugelj.

Če bi namen gledališkega dela nič drugega ne bil nego oblikovanje samo na sebi, potem bi temu delu, ki nam kaže rafiniran naturalizem na vrhuncu, prisodili prvenstvo med letanjimi modernimi deli. Ob tem delu bi lahko pozabili ves napredek, ki ga je napravila solidna moderna drska umetnost nasproti shematični in matematični ali tezni realistični igri prejšnje dobe. To ni več kos življenja, to je kozmos, ki po svojem notranjem redu sproti tvori življenje, ki v njem ni shema; čeprav se ponavlja, pa je vendar novo in živo. Polnost je najodličnejši znak te Galsworthyjeve igre. Ruski psihološki naturalizem, zlasti oni A. Čehova, je tu dobil angleško ozračje. Izgubil je svojo mračno sentimentalno, celo brezupno potezo in se kaže kot moralna slika življenjskih dejstev, ki jih pač ne kaže preobračati: Ljudje so s svojimi dejanji sami sodelovali in se po njih v družbi ločijo. Življenje želja mati se ne odreče na prošnjo svoje hčere mlademu pustolovcu, vedoča, da se tudi hči ne bo zmenila zanjo, kadar bo našla svojo ljubezen. Pisatelj uredi samo eno: mladi pustolovec si premisli, da bi prodal delnice propadajočega rudnika staremu upokojencu častniku, sicer pa življenje teče po svojih strugi naprej. Nepriljetna motnja je prišla in je šla mimo, ljudje so ostali, kar so bili: stari odkrivajo svet, ki so ga že pozabili, mladi gredo v življenje s svetlostjo, kot da prvi na svetu uživajo njegove skrivnosti. Ta končni sklep je ironija na tisti etični poudarek, na katerega nas je pisatelj pripravil v drugem in tretjem dejanju. Pričakovali smo žrtve za idejo, za etično vez med materjo in hčerjo pa smo dobili biološko sliko. Režiser g. M. Pugelj je poiskal tipičnih obrazov, ki so bistvo Galsworthyjeve komike, žal so bila sredstva, s katerimi so ravnali nekateri igralci, precej poceni. Zato moramo dati vse priznanje podobi stare vzgojiteljice, ki jo je izrazilo, vendar z resno dostojnostjo podala ga. Medvedova. Enako je po intimnih učinkov izoblikovala ga. Šaričeva mlado Joy. Ga. Na bloca je bila kot mati stereotipna; precej ostrih potez je pokazal g. Rogoz kot pustolovec Lewer, v celoti pa je bil nejasen. G. Lavar je bil kot polkovnik Hope mestoma preveč orjaško hrupen. Veliko lepih in posređenih mest je imel g. Jan. V njem nam zori mladostni ljubimec. — Igra je občinstvo v splošnem dobro zabavala. F. K.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 21. oktobra ob 20: MORALA. — Ab. B. Veseloigra »Danes bomo tili« na mariborskem odru. Kot prvo ljudsko igro s petjem in godbo priredi mariborsko gledališče Nestroyev velezabavno komedijo »Danes bomo tili« v moderni režiji gosпода Koviča.

Ljudski oder

v Ljubljani

Nedelja, 24. oktobra: LJUBEZNI IN MORJA VALOVI (Hera in Leander); režira ga. Marija Vera k. g. članica narodnega gledališča v Ljubljani.

Prosvetna zveza

Sv. Anton v Slov. goricah. Kat. bralno društvo pri Sv. Antonu v Slov. goricah priredi v nedeljo, 24. t. m. dekljsko igro »Junaške Blejke«. Po predstavi bo srečolov z bogatimi dobitki.

Sv. Lovrene v Slov. goricah. V nedeljo, dne 31. oktobra po večernih se vrši redni letni občni zbor tukanjskega Slov. kat. izobraževalnega društva. Vsak član dobre krščanske hiše naj bo tudi član izobraževalnega društva!

Šoštanj. Šoštanjski Orel priredi v nedeljo, dne 24. t. m. ob 3 popoldne v dvorani hotela Union veliko akademijo z zelo pestrim sporedom. Opozarjamo zlasti na zelo pestro simbolično vajo s petjem Vstopnina znažana, pridite! Bog živi!

Naznanila

Članice notranje Marijine kongregacije pri uršulinkah so v soboto 23. t. m. ob pol 11 popoldne in v nedeljo 24. t. m. ob 5 popoldne vlijudno vabljenje v telovadnico.

USPEH ZAGREBSKE TEHNIKE.

Višja geodezija je imela do nedavna svoj sedež v Potsdamu. Po vojni pa je prešlo vodstvo te znanosti na pariške institute. Program dela, pri katerem sodeluje 51 narodov, je pa ostal stari, pri katerem se delajo še od Clairaut (1743), čeprav nove izkušnje zahtevajo popolno izpremembo tega programa. Veseli nas, da moremo ugotoviti, da je dal pobudo za to izpremembo geodetsko-inženirski oddelek zagrebske tehnične fakultete in prisilili pariške merodajne činitele, da to vprašanje resno pretresejo. Kot prvo posledico tega se more zabeležiti dejstvo, da se naša tehnična fakulteta resno peča z mislijo, da poleg svojih mnogostevlinih odličnih zavodov osnuje še majhen, popolnoma modern institut, ki bi mogel v najbližji bodočnosti dati direktno za omenjeno delo in s službenimi izvestji tega instituta prevzeti vodstvo na tem področju znanosti.

Istina o Prekmurju.

(Piše I. Friščić, široka kula.)

Čudio sam se, kad sam čitao u hrvatskim novinama, kako neki inteligentni Hrvati hoće na silu iz Prekmuraca učiniti Hrvate. Čudio sam se i ljutio ujedno, jer Prekmurce kao Hrvat dobro poznam. Zato odlučih, da napišem ovaj članak. Istina, malo je kasno, ali ne fe škoditi.

Prošao sam skoro sva sela u Prekmurju pješice, boravio sem među Hrvatima preko Mure kraj Velike Kaniže, pa su mi stoga Prekmurci sasvim dobro poznati. Čudio sam se, kako može Hrvat Prekmurce na zapad od Donje Lendave pribirati Hrvatima, kad to ni izdaleka nijesu. Zacijelo je g. Joe Matošić pisao bona fide, pa ga to jedino ispričava...

Otkuda prekmurški Slovenci?

Poznato nam je, da su se slavenska plemena selila sa sjevera prema jugu, zapremila su cijelu Ugarsku i dio današnje austrijske republike, dok ne dodoše Mađžari, pa odijeliše južne Slavene od sjevernih.

Svima nam je dobro poznato, da su sveta braća Ciril i Metodije boravila kod slavenskoga kneza Kocela na Blatnom jezeru. Čiji je knez bio Kocel? Zar možda knez Hrvata? Nipošto. Nego knez Slovenaca. Ove su Slovence kasnije Mađžari potisnuli prema Muri i dalje na zapad. Crkva sv. Katarine u Donjoj Lendavi podignuta je u 9. stoljeću po Hristu. Zacijelo su je podigli sv. Ciril i Metodije, koji su naviještali tamo svetu vjeru. Kraj Varaždina u župi Jalžabet, u selu Kelemen, nalazi se kapela sv. Klementa pape. Profesor Janković često nam je kazivao u školi, da su je podigla sveta braća, kad su nosila svete moći istoga mučenika i pape u Rim rimskom cestom preko Varaždinskih Toplica (Aquae Jassae), da se opravdaju kod pape, što vrše službu Božju u slavenskom jeziku a ne u latinskom, kao što su ih tužili njemački biskupi u Salzburgu. Sv. Cirila doslovce tuže: Nile-scere fecit ritum latinum et introduxit slovenum. Oni su propovijedali svetu vjeru po cijeloj Karintiji; a to nije bila samo današnja Koruska, nego cijela Slovenija. Stalno je, da su toj Karintiji pripadali i prekmurški Slovenci i da su i njima sveta braća naviještala riječ Božju, jer upravo od Blatnog jezera preko Lendave i Varaždina vodi ravni put u Rim.

Jezik Prekmuraca.

Kadgod čitam u mrtvačkoj misli: »Srđce leki prah skrušeno Srce leki prah skrušeno — cor contritum quasi cinis«, vazda se sjetim prekmurškog slovenskog narječja, u kojemu leki (lik) znači quasi. Hoćemo ne ćemo, valja da ustvrdimo, da je glagolica sličnija slovenskom jeziku nego li hrvatskomu, premda ima u njoj dosta hrvatskih riječi, a to zato, što se je tijekom vremena tom jeziku dodalo mnogo hrvatskih riječi, jer je kasnije bila glagolica u porabi samo kod Hrvata, premda se je za vremena svete braće više rabila kod Slovenaca.

Jezik Prekmuraca nije nipošto hrvatski nego slovenski. Istina, svi su si slavenski jezici slični; pa što su pojedina plemena jedno drugomu bliža, to su si i jezici sličniji. Zato je slovenski jezik sličniji hrvatskomu nego li ruski, ali ipak nije isti. Hrvati se od Slovenaca isto tako razlikuju, kao što se razlikuju od Rusa i ostalih Slavena. Eno nam n. pr. dvaju susjednih sela: sv. Martin u Medumurju i Hotiza u Prekmurju. Hotizani su prije, nego li su dobili vlastitoga svećenika, dolazili na misu u Murski sv. Martin, jer im je do tamo samo pol sata hoda preko Mure. Jedni druge razumiju, ali se jedni od drugih razlikuju jezikom. Dok je jezik Hotizana — može se reći — stari slovenski, jer su ga baštiniili od svojih preda, a nijesu imali do najnovijeg vremena svoje posebne književnosti, naprotiv Medumurci govore sasvim čisto hrvatsko kajkavsko narječje, kao što ga govore Hrvati u bivšoj varaždinskoj i zagrebačkoj županiji.

A i strukom se tjelesnim razlikuju prekmurški Slovenci od Hrvata. Dok su naime Hrvati više plećati, snažni i moćni, Slovenci su više vitka stasa. Hrvati su više zagasite puti, dok su Slovenci većinom bjeloputni.

Čudnovato, ali istinito. Hrvati i Slovenci na međi živu jedni uz druge, ali se ne miješaju. Još i sada vlada među njima neki antagonizam, koji nam može jedino povijest rastumačiti. Svi znamo, da je karakteristika nas Slavena nesloga. Znamo dobro, da su se u stara vremena slavenska plemena među sobom borila, dakako na korist trećega. I tako je taj antagonizam ostao u našoj krvi i do dandanas. Kako prije rekoh, Hrvati su u Murskom sv. Martinu susjedi sa Slovincima u Hotizi, pa ipak se jedni s drugima ne žene. Ne će uzeti Medumurac Prekmurke, ni Prekmurac Medimurke.

Podemo li i hrvatsko-slovenskom međom od Prekmurja pa do Istre, vidimo, da je razlika između Slovenaca i Hrvata. N. pr. u župi Jelšane u Istri ima Slovenaca i Hrvata. Hrvatska su sela: Lisac, Škalnica i Lipa, dok su ostala slovenska. I ovo, u istoj se župi nijesu Hrvati poistovjetili sa Slovincima. (U Lipi sam g. 1914. našao g. Frana Žužeka, sada župnika u zagrebačkoj nadbiskupiji, gdje katehizira hrvatsku djecu.) Još manje ćemo moći od Prekmuraca učiniti Hrvate, kad Hrvati nijesu nikad ni bili.

Prekmurci Hrvati.

Ima na žalost Prekmuraca Hrvata na istok od Donje Lendave. Od Prekmuraca Slovenaca dijeli ih samo jedna ili dvije župe Mađžara u kotaru Letina. Ti se Hrvati nalaze na zapad od Velike Kaniže u župama: Tóth-szentmarton, Sepetnik i Murakeresztur. U samoj župi Tóth-szentmarton ima 5 čisto hrvatskih sela na pet hiljada duša. Ta jedina župa ima hrvatskog svećenika i svake nedjelje čuje hrvatsku riječ u crkvi. U župi Sepetnik i Murakeresztur većina su Hrvati, ali ih Mađžar šoven ne će ni ispovijedati hrvatski, premda mađžarskog jezika ne razumiju. Ovi i drugi Hrvati preko Mure i Drave na sjever živu na okupu, pa bi bilo pravo, da se zauzmemo za njih, da barem u crkvi čuju riječ Božju. Ovi su Hrvati sasvim istovjetni sa Hrvatima u Medumurju i jezikom i strukom tjelesnim.

A dobri prekmurški Slovenci neka uživaju barem sada svoju slobodu. Dosta su stegnuli hiljadu godina pod mađžarskim jarmom — još gori bi bio bratski jaram. — Prekmurac je blago i mirne čudi; uzavret će samo, ako mu dogori do nokata. Možda je i to ostatak mađžarskog sužanjstva.

Da li su bliži Prekmurci Hrvatima ili Slovincima u političkom pogledu?

Da, u političkom su pogledu Prekmurci bliži Hrvatima, jer su Prekmurci kao podanici mađžarski živjeli zajedno s autonomnim Hrvatima preko 800 godina, dok s bivšim austrijskim Slovincima tako reći nijesu imali nikakova doticaja. Zato se ne može donekle zamjeriti preč. g. Florijanu Strausu, dekanu i kanoniku u Donjoj Lendavi, što želi, da se Prekmurje pripoji varaždinskoj oblasti, koja bi se imala osnovati. On je Mađžar. A kao Mađžar slovenskoga jezika ne razumije a niti Slovenci mađžarskoga, dok imade Hrvata, koji znadu mađžarski, a i shvaćaju bolje težnje prekmurških Mađžara nego li bivši austrijski Slovenci. Istina je i to, da je do pred stotinu godina kotar donjo-lendavski spadao pod biskupiju zagrebačku. — Budući da su pak Mađžari u manjini, opet nije pravo, da se njima udovolji na štetu većine Slovenaca.

Da li ima kapitalizam u tom pitanju glavnu riječ, u to ne ulazim...

Ja samo to želim, da moji dragi prekmurški Slovenci živu zajedno sa svojom braćom i da ih nitko ne prikraja u Hrvate, kad to nijesu nikada ni bili.

Ovom prigodom pozdravljam i svoje prijatelje Prekmurce: Petra Nemeta, cemeštra u Hotizi, i Stefana Horvata, cemeštra u Maloj Polani. Bog ih poživio!

Cerkveni vestnik

ZASTOPNIKI SLOVENSKE MLADINE OB JUBILEJU SV. ALOJZIJA IN SV. STANISLAVA V RIMU.

Od 28. do 31. decembra t. l. se bo v Rimu slovesno obhajala 200 letnica kanonizacije sv. Alojzija in sv. Stanislava.

Na obletnico kanonizacije same, dne 31. decembra bo sv. oče v baziliki sv. Petra pred dragoceno relikvijo sv. Alojzija daroval slovesno sveto mašo. Pričujoči bodo zastopniki moške mladine vseh narodov sveta, da v imenu svojih zavodov, društev in drugih katoliških organizacij proslavijo v večnem mestu Alojzijanski jubilej in ponese zlate knjige s podpisani tisočev svojih tovarišev na grob sv. Alojzija. Osrednji odbor v Rimu je povabil tudi Slovence, da se udeležijo te slovesnosti po svojih mladih zastopnikih. Ne gre tu za mnogoštevilno romanje, ampak za malo četo mladeničev-zastopnikov naših katoliških moških zavodov in organizacij. Da bodo pa potni stroški čim manjši, in da se pravočasno zagotovi stan in hrana, je potrebno, da se udeleženci oziroma zavodi in društva, ki hočejo poslati svoje zastopnike v Rim, javijo vsaj do 15. novembra na:

Rektorat kolegija Družbe Jezusove, Zrinskega cesta 9, Ljubljana. Vožnja, stan in prehrana bo stala približno 1200 Din. Podrobnejši program se bo pravočasno objavil.

Darovi

V času od 1. do 15. t. m. so vplačali pri mestni blagajni ljubljanski svoje prispevke v prid poplavljenim sledeči: Olup Josip, trgovec in posestnik, Stari trg 2000 Din; Fortić Valentin, nadzornik mestnega dohodarstvenega urada 50 Din; Politično in gospodarsko društvo za vodmatski okraj 250 Din; Gnezdá Franc, Krakovska ulica 17 200 Din; A. Tykač, generalni ravnatelj Ljubljanske kreditne banke 1000 Din; Pikelj Alojzij, Florijanska ulica 6, 50 Din; Lajovic Ana, soproga sodnega svetnika, Dunajska cesta 17, 100 Din; Hofstätter Oswald, Gledališka ulica 3, 20 Din; dr. Jug, sanitetni polkovnik, garazlijska bolnica, 100 Din; Seljak Fani, Wolfova ulica 10, 100 Din; »Hera«, stavbna reg. zadr. z o. z., Dalmatinova ulica 11, 1000 Din; Močan Jožef, žena mestnega uslužbenca, Ljubljanski Grad, 10 Din; Logar Anton, vpok. železničar, Ciglarjeva ulica 205, 150 Din; neimenovani, 100 Din; mestni delavci, 565.70 Din; Klum Minka, uradnica Trboveljake premogokopne družbe, 100 Din; uslužbenstvo mestnega fizikata 180 Din; Cuden-Selovin Josipina, trgovka in posestnica, 100 Din; Kolo jugoslovanskih sester Stepanja vas, 1275.10 Din; tvrdka Besednik & drug, Prešernova ulica, 250 Din; Korosec Roza, Celje, 100 Din; Jenko Avgust, posestnik, Gosposvetska cesta 7, 1000 Din; Zalaznik Terezija, Dunajska cesta 8, 500 Din; Oman Erna, Masarykova cesta 7 100 Din; Bregar, Sv. Petra nasip 49, 100 Din; I. Holy, Brežice, 400 Din; Gerkman Ludovik, trgovec, 1000 Din; Stela Jernej, posestnik in Sp. šiški, 200 Din; Združenje rezervnih častnikov in vojakov, 1000 Din; Urbančič Josip, trgovec, Miklošičeva cesta 8, 250 Din; Cokan Jakob, Medvedova cesta, 25 Din; Panholzer Viktorija, Pražakova ulica, 100 Din; Samec Ivan, posestnik in trgovec, Mestni trg, 1000 Din; Kolo jugoslovanskih sester, podružnica Moste-Sv. Peter, 1266.55 Din. — Skupaj 14.842.95 Din. — Vsem darovalcem najiskronejša zahvala!

Doslej so došli g. velikega župana v Ljubljani ti-le: zneski: Združenje rezervnih častnikov, pododbor Ljubljana, 1000 Din; J. Vizović, Zalec, 300 Din; Kmetijska posojilnica ljubljanske okoličje v Ljubljani 20.000 Din; Ljubljanska kreditna banka 10.000 Din; Hipotekarna banka jugoslovanskih

hranilnic v Ljubljani 5000 Din; upravništvo »Narodnega dnevnika« v Ljubljani, 200 Din; tovarna tkanin in pletenin Josip Kunc in Komp. v Ljubljani 5000 Din; Fr. Krapež, restavratore v Ljubljani, 800 Din; Berta Trillerjeva, vdova odvetnika v Ljubljani je darovala za poplavljenec v Škofji Loki in Zireh znesek 500 Din. — Vsem plemenitim darovalcem bodi izrečena v imenu prebivalstva najtoplejša zahvala. Darovi bodo uporabljeni za omiljenje bede v poplavljenih krajih, ki čakajo in upajo, da bo sledilo tem velikodušnim darovalcem še mnogo mnogo drugih.

Iz mariborskega tajništva SLS.

NEČUVENA PRISTRANOST OKRAJNEGA GLAVARJA.

V Ribnici na Pohorju je tamošnja kmetijska podružnica začetkom letošnjega leta pripravljala ustanovitev pašniške zadruge. Stopili so v stik z okrajnim glavarjem v Prevaljah, ki jim je dal po svojem kmetijskem referentu tozadevna uradna navodila. Med temi uradnimi navodili okrajnega glavarja se nahajala pristranski priporočila, da naj nova pašniška zadruga pristopi k samostojnodemokratski zadrugi zvezi v Celju, dasi obstoje v Sloveniji še druge Zadrugne zveze. Aprila letošnjega leta je prešla kmetijska podružnica v Ribnici od Zadrugne zveze v Celju dopis, datiran z dne 8. aprila 1926 št. R. 727, ki se glasi takole: »Okrajno glavarstvo v Prevaljah nam je navetelo, naj se obrnemo do Vas radi ustanovitve pašniške zadruge. Gre za to, da se potom agrarnih oblasti oddajo pašniki, ki so last veleposestnikov, kmetovalcem. To pa ne gre lahko drugače kakor potom pašniške zadruge. Prosimo Vas, da bi nam sporočili, kdo bi prevzel delo za ustanovitev take zadruge, odnosno na koga bi se radi ustanovitev obrnili. Pravila izdelamo mi, istotako lahko opravimo ustanovni občni zbor, napravimo registracijsko prošnjo in uredimo knjigovodstvo, kolikor ga je pri

taki zadrugi treba. Vse to organizacijsko delo je brezplačno. Ker se stvar mudi, bi prosili za hiter odgovor. Z oddičnim spoštovanjem: Zadruga zveza v Celju. Lešničar L. r. (?). Dr. Božič L. r. — Kmalu za tem je res prišel zastopnik Zadrugne zveze v Celju, spremljal ga je okrajni kmetijski referent v Prevaljah.

Isti okrajni glavar v Prevaljah je dne 25. septembra 1926 št. 6551-38 po svojem okrajnem kmetijskem referentu, radičevu Stoklasu priporočal samostojno - radičevsko Zvezo slovenskih zadrug v Ljubljani. Poslal je pašniški zadrugi v Ribnici na Pohorju sledeči uradni dopis: »Glasom tamkajšnjega poročila Kmetijske podružnice v Ribnici na Pohorju št. 32 z dne 23. 8. 1926 se je ustanovila gornja zadruga dne 23. 8. 1926. Tu radno še ni znano, ali je zadruga že registrirana ali ne. Dokler se to ne zgodi, seveda ne more uvesti nobenih korakov v zadevi skupnih pašnikov na agrarno-reformni zemlji. Ako se torej registracija še ni izvršila, se priporoča tozadevna pospešitev. Glasom priloženega izvlečka iz dopisa »Zveze slovenskih zadrug« v Ljubljani, Jan. Trdinova ulica št. 8, je ta zveza pripravljena izposlovati Vaši zadrugi državno podporo, seveda samo pod pogojem, da se Vaša zadruga včlani pri imenovani zvezi. Priporočam da razmišljate o tem, osobito, ker je g. minister Poljoprivrede i voda osebno obljubil ob priliki tozadevnih intervencij v Belgradu podpisnemu, da je računati na državno podporo. Jasno je, da se bode ministarstvo osiralo le na one prošnje, katere bodo priporočene od tukajšnjega državnega kmetijskega strokovnjaka. Razen v gornji zadevi je čimprej poročati semkaj, za katere občine in kraje se je ustanovila gornja zadruga, kak naslov si je nadel in če obsega njen zamišljen delokrog tudi članstvo iz Mariborskega sreza. Prilaga se tudi »Navodilo za ustanovitev zadruge« v svrhu informacij. Sreski kmetijski referent Stoklas L. r. — Nb. Omenjeno navodilo je navodilo samostojna Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani.

Tu je pač vsak komentar odveč. Opozorjamo pa naše g. poslance na ta kričeči slučaj pristranosti državnih organov.

Zanimivosti

NEWYORK.

Ali poznate mesto Newyork? V njem prebiva 5.600.000 ljudi, le nekaj manj kot v celi sedanji Avstriji. Od teh je v inozemstvu rojenih nad dva milijona. V Newyorku je več Italijanov kot pa v Rimu, več Nemcev kot v Bremenju, več Ircev kot v Dublinu ter okoli osem desetih vseh židov na svetu. Newyork ima več telefonskih abonentov kot pa London, Pariz, Berlin, Dumaj in Rim skupaj. Newyork ima pet največjih mostov na svetu, od katerih je najkrajši še čez eno miljo dolg. Vsak dan je 2000 gledališč in kinov odprtih in tudi polnih. Tudi je v tem mestu 1500 cerkva za vse mogoče pripadnike raznih ver. Več kot 300.000 ljudi pride vsak dan v mesto od zunaj. Vsako 13. minuto se izvrši poroka, a vsako šesto minuto se rodi nov Newyorčan. Vsakih deset minut se odpre v Newyorku nova trgovina in vsakih 51 minut »zraste« tam nova hiša ali druga stavba. Vidite, to je Newyork. Cerkva je 321 katoliških, 213 jih imajo ameriški anglikanci, 171 luteranci, 157 metodisti, 146 presbiterijanci, 125 baptisti, 105 reformisti. Židje imajo 97 sinagog ali pa dvoran za svoje verske obrede. Katoliško življenje v tem svetovnem mestu je evharistično prežeto. V eni izmed omdotnih župnij, ki šteje 5000 duš, gre n. pr. vsak mesec 500 moških k sv. obhajilu. V trgovskih okrajih so v opoldanskih odmorih cerkve polne v molitev zatopljenih mož. Gasilna društva kakor tudi newyorška policija ima svoje moške kongregacije. To je slika mesta Newyorka, v katerem se je tudi marsikateri Slovenec že zgubil za vedno, a mnogi pa ravno tam zopet našel pravo pot.

PISANA BOLNIŠNICA.

V Londonu je bolnišnica, v kateri so bolniki vedno dobre volje, odkar je preurejena, in ozdravijo povprečno tri dni prej kakor so ozdraveli sicer. To pa vse zato, ker je vse v njej tako pisano in živahno, vse v samih svežih barvah: stene in oprava. Bolniki zelo lahko spe. Eden je prej ležal nekje v čisto beli sobi in ni mogel spati; pripeljali so ga v to bolnišnico in čez eno uro je že sladko spal. — Ta vesela pisana bolnišnica je »St. Johns-Hospital na Uxbridgeroad in jo imajo bolniki posebno radi.

ČUDNA OPOROKA.

Iz Varšave poročajo, da je tam umrl bogat kmet Paluska, ki je zapustil kaj nenavadno oporoko. Vse svoje premoženje je volil svojemu nečaku, četudi je imel omoženo hčer. Oporoka se glasi: »1. Dedič mora vsak dan zanj moliti, vsako nedeljo biti v cerkvi pri službi božji. 2. V 20. letu se mora poročiti in biti zvest svoji ženi. 3. Časopisov in knjig ne sme brati. 4. Svojih otrok ne sme dati v šolo, ne jih na kak drug način priučiti branju ali pisanju, kajti ta veda je za marsikoga povod težkih skrbi in nesreče. Izvrševalcem oporoke imenujem župnika Widavskija.« Župnik je prosil sodišče, naj oporoko razveljavi, ker je neizvedljiva in proti postavi. Povod za to nenavadno oporoko je bila sinova smrt, ki je bil študent in je bil kot soudeležen na revolucionarnem gibanju pod carsko vlado pregnan v Sibirijo, kjer je kasneje umrl. Izgubo svojega sina je pripisoval vеди in vzgoji, in da bi svoje potomce od posledic odvrgnil, jim je po tej oporoki naložil analfabetizem.

KAKO AMERIKA KAZNUJE TRPINČENJE ZIVALI?

Pred nedavnim časom je neki newyorški policijski sodnik na neki most v mestu dal postaviti dva možakarja, kjer sta morala pol ure stati v najhujšem dežju brez pokrivala in gornje obleke. In sicer jima je to očitno kazni prisodil, ker sta ob močnem dežju pustila ko-

nje stati na prostem, ne da bi jih pokrila. Ko je sodnik sodbo razglasil, je pristavil: »Mislil, da vama ne bo v zabavo, da bi bila še kdaj na ta način kaznovana in upam, da bo to za vaju dobra lekcija. V domnevi, da bo res tako, kakor mislim, vama druge kazni ne nalagam.« Ta prav ameriški način kaznovanja bi bil dostikrat umesten tudi pri nas. Ako bi tupatam moral stati kak »furmanc«, recimo na frančiškanskem mostu v Ljubljani, bi si marsikateri premislil ubogo žival pretepati, kakor se to dostikrat dogaja.

120 LETNA STARKA.

V Aradu, ki pripada sedaj Romuniji, je neka Klara Pal ravnokar praznovala svoj 120. rojstni dan. Do svojega stotega leta ni bila nikoli bolna, a sedaj je popolnoma zdrava in upa še živeti nekaj časa. Najstarejša ženska na svetu pa to ni, kajti najstarejša se nahaja v Perziji in ima 146 let. Najstarejši mož je pa neki Zaro Khan v Carigradu, o katerem trdijo, da je 150 let star.

TO PA JE SMOLA.

V nekem brzovlaku je sedel mož, ki je v naročju držal malega fantiča. Dečko pa ni ostal dolgo časa pri miru, temveč je plezal semtertja po vagonu ter pri tem poškodoval klobuk nekega potnika tako, da ga ta sploh ni mogel več rabiti, ker ni bilo spoznati ali je to klobuk ali pa kaj drugega. Ves iz sebe je potnik grozil, da bo poklical sprevoznika, a oče tega nepridiprava mu reče vse žalosten: »Mene ne morete z nobeno stvarjo več prestrašiti, kajti več se mi skoraj že ne more pripetiti, kot se mi je danes. Najprvo je fant razbil okno, potem je najine vozne listke strgal na drobne kosce ter vrgel skozi okno. Potem sem opazil, da sem denar doma pozabil, a pred pol ure sem pa zvedel, da sem se vsedel v napačni vlak in se peljem v nasprotno smer, kakor bi se moral.

DOPISNICA, ODDANA ČEZ 23 LET.

Dne 26. septembra 1903 ob desetih dopoldne je neka trvdka v mestecu Vermunster v Flandriji oddala na pošto ekspresno dopisnico v nujni trgovski zadevi, naslovljeno v Bruselj. Kartja je res prišla ob 4 popoldne v Bruselj; a kaj se je tam z njo godilo, ni znano. Pred kratkim se je našla in pismonoša jo je oddal — ne sicer naslovljencu, ki je že davno umrl, pač pa njegovim dedičem. Kupčija, za katero je šlo, je seveda šla po vodi. Zato so naslovljenčevi dediči opozorili pošto upravo na ta dogodek in nameravajo pošto upravo tožiti za odškodnino. Kar to, za katero jim ponujajo filatelisti visoke vsote, pa hočejo pokloniti nekemu muzeju v Bruslju.

NAJDALJŠI PREDOR.

Simplonski predor je ob svojo slavo. Njegov rekord (pičil 20 km) je izboljšal kar za 100 odstotkov. Že nekaj časa drdrazo z brzino ekspresa vlaki po 40 km dolgem predoru med zahodnim in severnim delom Londona. Ni bila majhna stvar, izpeljati železnico pod tisočih hiš in pod valovi Temze. Težko je bilo delo v pešeni zemlji, kjer se je bilo treba vedno varovati, da se silne mase niso posedle v predor. Izkopali so tri milijone ton zemlje in na njenem mestu porabili na vsak kilometer deset tisoč litiga železa. Vsaka angleška milja nove proge je požrla 900.000 funtov (247 milijonov dinarjev). Da se bo obrat izplačal, mora železnica prevoziti na vsako miljo 18 milijonov potnikov na leto. No, toliko jih bodo že dobili. Saj prepeljejo londonske podzemeljske železnice že sedaj vsak dan tri in pol milijona potnikov na dan, torej okrog 1300 milijonov na leto. Čedne številke, kaj?

Gospodarsvo

Država in gospodarstvo.

Bivši francoski minister Louchneur, znani veleindustrialec in narodnogospodarski politik, je na povabilo avstrijske zveze industrijev pred dnevi predaval na Dunaju o gospodarskem stanju Evrope. Predavatelj se je pri svojih zanimivih izjavah dotaknil tudi finančne sanacije Avstrije. Izjavil je v kratkem sledeče:

Če se hoče sanirati finančno stanje države, se to nikakor ne sme storiti brez ozira na gospodarsko situacijo, oziroma brez istočasne rešitve prečnih gospodarskih problemov. To bi bila težka napaka, ki ima lahko ravnotako težke posledice. Tudi pri finančni sanaciji Avstrije se je v tem pogledu precej grešilo, kajti ne zadostuje, če se ustvari trdno valuto, mora se tudi skrbeti, da ne nastane deficit v plačilni bilanci, ki lahko ogroža dosežen rezultat.

Trditve gosp. Louchneurja glede sanacije Avstrije gotovo ni brez podlage. V Avstriji se ni preveč oziralo na težkoče gospodarstva, čeprav so vodilni krogi napako hitro spoznali in po možnosti popravili. Toda kaj bi rekel g. Louchneur, če bi bil natančno in podrobno informiran o naših razmerah. Gotovo ne bi verjel, da so take razmere mogoče. Pri nas se od prevrata sem pri reševanju državnih financ ni dobesedno prav nič oziralo na gospodarstvo. Če so se povečali državni izdatki, se je enostavno povečala davčna bremena, in nihče ni vprašal, kako bo gospodarstvo nosilo ta bremena.

Že lani so se pojavile posledice tega sistema predvsem v težkočah naše industrije, toda nihče se ni zmenil za resne opomine, resolucije, predloge in intervencije. Ko pa se je letos spomladaj pojavila kriza tudi v poljedelstvu zapadnega dela države, ko so se pojavile velike težkoče v državnih finančah, so se odgovorni krogi temu pojavu začudili.

Toda resne volje še vedno ni opaziti. Obdržale so se sicer konference, zborovanja, ankete; na inicijativno trgovskega ministra Krajača se je sestavil nekaj gospodarski program, toda do pozitivnega dela še ni prišlo. Odkar se je izglasovala Vidovdanska ustava, čaka gospodarstvo na ustanovitve v tej ustavi predvidenega gospodarskega sveta, toda zaman. Gotovi krogi še danes ne uvidevajo, da je ugodno stanje državnih financ popolnoma odvisno od napredovanja našega gospodarstva; če pa gospodarstvo propada, potem tudi državne finance ne morejo uspevati. Kadar bodo odgovorni krogi v Belgradu prišli do tega spoznanja, potem šele lahko računamo z boljšo bodočnostjo.

Pa tudi s strani gotovih gospodarskih krogov se opaža veliko pomanjkanje solidarnosti. Naše insolventno zakonodajstvo, posebno ono v pokrajinah izven Slovenije in Dalmacije, je tako pomanjkljivo, da gospodarstvu več škoduje kot pa koristi. Usoda upnikov dveh velikih bank visi v zraku, ker ni izključeno, da prideta ti dve banki v konkurz. V tem slučaju pa upniki, predvsem vlagatelji, nimajo veliko pričakovati. Konkursi uničujejo narodno premoženje, ker se večina konkurzne mase porabi v kritje dolgotrajnega postopanja. Po želji prizadetih gospodarskih krogov se trgovski minister Krajač že dolgo trudi, da bi rešil to vprašanje na dovoljen način. Toda belgajski gospodarski krogi vsem njegovim načrtom odločno nasprotujejo — deloma celo iz političnih motivov — in tako onemogočujejo vsako akcijo. S svoje strani pa ne stavijo nikakih protipredlogov, ne predlagajo nikakih zakonskih osnutkov, ker jih pač zadeva toliko ne tangira.

Medtem, ko je v ostalem svetu zavladal nov duh mednarodne gospodarske solidarnosti, se pri nas z gotove strani še vedno opaža nekaj plemenski protekcionizem. Da bi ti krogi vendar enkrat spoznali, da gospodarstvo v eni pokrajini propada in da so na povoljni rešitvi takih vprašanj interesirani gospodarski krogi cele države.

Vinska trgatav na Štalserskem.

Marihor, 20. oktobra.

Pritožbe vinogradnikov na severni meji Vinske trgatev v krajih ob severni meji je končana. Pridelek je za dobri dve tretjini manjši od lanskega, a zato pa za dve do tri stopinje slajši. Zalostno za vinogradnike je, da ponujajo kupci za letošnji most iste cene kakor lani. Ne dobijo sicer vinski trgovci letos ob severni meji veliko, a tu in tam vendarle morajo ljudje prodati, ker so v sili za denar. Tisto malo, kar so ljudje letos pridelali v vinogradih, mora dobiti boljše cene, sicer se obdelovanje vinogradov res ne bo izplačalo in spravilo vinogradnike še v hujšo gospodarsko stisko.

Iz ljutomerskih gor. Proti koncu zadnjega tedna brati mošti so kazali gradacijo dobrih let. Mešani mošti so imeli povprečno 17—19 odstotkov sladkorja, sortirano blago pa: traminec 20—22 odstotkov, muškatin silvanec 19 do 21 odst., burgundec 20—23 odst., rulandec 22—24 odst., rizling 19—21 odst. Kupčija z moštom je po ljutomerskih gorah izredno živahna in cene so se dvignile sunkoma. Blaga je po naših krajih le malo na prodaj. Večji posestniki ne kažejo volje do prodaje, ampak čakajo na mnogo višje ter ustaljene cene po pretoku. Ta teden bo trgatav po ljutomerskih gorah povsod končana.

Sejem v Ljubljani. Na sejem dne 20. t. m. so prignali 166 konj, 5 žrebet, 90 volov, 54 krav, 13 telet, 189 prašičev. Plačevalo se je: za goveje živino najboljši kvaletete 8 Din, II. 7.50 Din, III. 7 Din; običajni prašiči za rejo par 250 Din; konj lepi par 5—6000 Din; kupčija je bila običajna, z govejo živino je bila dokaj živa; volov se je prodalo precej; cene konjem pa so padle.

Ukinitev centralne carinske blagajne v Marihoru. Po rešenju finančnega ministra se bosta s 1. novembrom ukinile centralne carinske blagajne v Marihoru in Sušaku. Posli teh blagajn se prenesejo na ljubljensko oziroma zagrebško centralno carinsko blagajno.

Znižanje potniških tarifov. Včeraj je v Zagrebu pričela konferenca ravnateljev oz. zastopnikov posameznih železniških ravnatelstev, ki ima nalogo preiskati možnosti za znižanje potniških tarifov. Znižanje naj bi znašalo 20—25%.

Narodna banka in izvoz lesa. Ker je situacija na lesnem trgu v mnogih ozirih odvisna od fluktuacij inozemskih plačilnih sredstev, se je na zadnji seji Narodne banke razpravljalo o krizi lesne industrije v zvezi s spremembami na deviznem tržišču. Predlagalo se je, da bi se Narodna banka obvezno odločila, da sprejema eksportne devize, ker je našim izvoznikom po novih odredbah nemogoče eskompirati izvozne devize pri italijanskih bankah. Zaključilo se je, da se to vprašanje v najkrajšem času reši in da se ustanovi osrednji urad, ki bi se stalno informiral o dolgovih komitentov Narodne banke. Na isti seji se je odločilo, da se izvozni krediti podaljšajo na 8 mesece.

Kako država zapostavlja domačo industrijo in obrt. Zagrebška trgovska in obrtna zbornica je bila z večih strani obveščena, da se namerava oddati vsa židarska, tesarska, soboslikarska, ključavničarska, kleparska, mizarska, instalacijska in kiparska dela za notranjo opremo nove palače Narodne skupštine v znesku 20 milijonov dinarjev neki nemški oziroma ogrski tvrdki na račun reparacij in to, čeprav to po obstoječih predpisih o reparacijah ni dopustno. Zagrebška zbornica je privatnim potom zvedela, da je v ministarstvu za gradnje pripravljen tozadevni predlog. Ker so s takim postopkom težko ogroženi interesi domačih obrtnikov kakor tudi in-

teresi celokupnega narodnega gospodarstva, ki se že itak nahaja v težkem položaju, se je predsednik zagrebške zbornice g. Arko takoj obrnil na ministra za trgovino in industrijo kakor tudi na ministrskega predsednika in zahteval, da se v svrhu zaštite domače industrije in obrti ta dela odda domačim tvrdkam. Zagrebška zbornica pripravlja tudi obširno akcijo za zaščito domačih obrtnikov, da se v bodoče prepreči tako postopanje. Sramota bi pač bila, da bi novo zgradbo našega parlamenta opremili inozemci.

Konjunktura na svetovnem tržišču premoga. Vseled štrajka angleških rudarjev postaja situacija na svetovnem tržišču premoga vedno bolj kritična. Povpraševanje je zelo veliko, produkcija kontinentalnih premogovnikov pa se ne more tako naglo dvigniti. Cene premoga so že znatno poskočile, predvsem v Nemčiji in Poljski. Stare zaloge premoga so že popolnoma porabljene. Poleg povpraševanja s strani Anglije postruže situacijo tudi povečana potreba s strani industrije, predvsem sezonske (sladkorne). Tudi po končanem štrajku ni tako kmalu pričakovati nazadovanja v konjunkturi, ker so v Angliji vse zaloge, ki v normalnih časih odgovarjajo najmanj 3 mesečni produkciji, porabljene.

Težkoče avstrijske lesne industrije. Avstrijska lesna industrija se že dolgo bori z velikimi težkočami. Niš manj kot dve tretjini avstrijskih žag ne obratuje, ostale pa obratujejo z večjim ali manjšim deficitom. Vzrok je iskati predvsem v visokih delavskih plačah, težkih socialnih obremenitvah in davkih. Predvsem pa ovirajo izvoz visoki prevozni stroški.

Dreština za poplavlence. Kakor znano, je neumorni poslanec dr. Besednjak vložil na ministra narodnega gospodarstva interpelacijo, v kateri je zahteval, da vlada prisloži poplavlencem nemudoma na pomoč, ker jih sicer zaloti zima na cesti. Poslanec Besednjak je prejel za poplavlence naravnost obupen odgovor. Minister mu sporoča, da je vlada nakazala za vse poplavlence na Primorskem 70.000 liri. Nadalje pravi minister, da dovoljuje zakon državno podporo le za popravilo mostov in cest. — 70.000 za vsa škoda na Primorskem, ki gre v milijone! Kdo naj pomaga ljudstvu iz strašne bede? Na vrata trka glad, burja že tuli skozi razpokane hiše. Nabirajo se darovi za nesrečno ljudstvo, a dežela sama iz sebe ne more zbrati potrebne denarja. Zasluzka v deželi ni več. Tako slabe letine po vojni ljudje ne pomnijo. Primorci morajo v svet s trebuhom za kruhom. Z Vipavskega je ravno te dni odstopovala velika skupina mladih fantov v Južno Ameriko. Doma ostajajo le starci. Tudi ženska si iščejo kruha delež po Italiji in v Aleksandriji. Asimilacija bo v nekem pogledu kmalu dovršena...

Borza

20. oktobra 1926.

DENAR.

Zagreb, Berlin 13.475—13.505 (13.48—13.51), Italija 239.07—240.07 (237.12—239.12), London 274.20—275.20 (274.20—275.20), Newyork 56.46 do

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 20. oktobra 1926. Višina barometra 308.8 m

Opazovanja	Barometer	Temperatura v °C	Rel. vlaž. v %	Veter in brzina v m	Oblačnost 0—10	Vrsta padavin		Visina pad. v m	Moj. temp. v °C
						ob opazovanju	v mm do 24 h		
Ljubljana (dvorec)	7 767.8	28	85	ENE 0.5	10	megla	0.1		
	8 767.9	27	88	WNW 0.5	10	megla			
	14 763.8	9.5	55	S 1	7				
	21 762.6	7.0	70	NE 0.5	8			10.1	27
Marihor	768.7	2.0	95	NW 1.5	7	slana		9	1
Zagreb	767.7	5.0	87	NE 3	10	megla		12	2
Belgrad	768.2	4.0	76	mirno	3			12	-1
Sarajevo	767.2	5.0	60	E 3	8			6	1
Skopje	767.6	9.0	59	W 0.5	10			12	7
Dubrovnik	761.0	13.0	48	N 9	3			22	10
Split	764.1	8.0	51	NE 5	1				7
Praga	765.4	2.0	—	SW 3	2		1.0	8	2

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Dunajska vremenska napoved za četrtek 21. oktobra: Zjutraj megla in slana; preko dna nova močno naraščanje toplote.

Povpr. barometer nižji ko včeraj za 3.7 mm.

Sir H. Rider Haggard:

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.

Iz angleščine prevel Jos. Poljanec

Bil je prštenjak in zelo nadarjen, le nesreče njegovih mlajših let so ga naredile malo čudnega. V njem svojem življenju nisem nameril na zdravnika, ki bi bil boljši od njega, ako je tisti čas sploh kateri bil boljši, in ne poznam človeka, ki bi se mogel ž njim primerjati v tem, kako je poznal svet, posebno ženski svet. Veliko je prepečoval in veliko videl in ni nič pozabil. Deloma je bil mazač, ampak njegovo mazaštvo je vedno imelo nek pomen. Res da je skubil bodake in celo sleparil s prerokovanjem iz zvezd in koval denarce iz praznovernosti ljudi; po drugi plati pa je zopet steril mnogo dobrega brez plačila. Od bogate ženske je zahteval plačila deset pesos, da ji je pobarval lase, pogosto pa je zdravil revno dekle v resni bolezni, ne da bi zahteval kako plačilo; da, in včasih ji je preskrbel službo. Poznal je vse seviljske skrivnosti, nikdar pa ni koval denarcev iz njih s tem, da bi grozil, da jih razkrije. Ne zavoljo tega, kakor je sam rekel, ker bi se ne izplačalo, ampak za to, ker je bil v srečo poštenjak, dasi se je delal sebičnega lopova.

Kar se tiče moje osebe, sem spoznal, da je bilo življenje ž njim lahko in srečno, v kolikor je nameril svoje življenje moglo biti popolnoma srečno. Kmalu sem se vživel v svojo vlogo in jo dobro igral. Raznesel se je glas, da sem nečak bogatega starega zdravnika Fonsece, katerega on uči in vežba, da zavzame nekoč njegovo mesto. To in pa moja zunanost in vedenje mi je zagotovilo dobrodošel dostop v najboljše seviljske hiše. Tukaj sem izvrševal oni delež njegovega poklica, katerega on ni mogel, kajti sedaj

ni več zahajal v višje kroge. Denarja sem dobival dovolj; tako da sem se mogel meriti z najbolj bogatimi; kmalu pa se je zaznalo, da sem se brigal hkratu za poklic in zabavo. Zelo pogosto se je na plesu ali drugačni prireditvi prigodilo, da se mi je približala gospa ali gospodična in me na tihem vprašala, ako bi jo Don Andres de Fonseca blagovolil v zasebnem obisku sprejeti v važnih zadevah in jaz sem na licu mesta deločil uro. Da bi mene ne bilo, bi bili taki bolniki izgubljeni zanj, ker se v svoji boječnosti niso upali priti naravnost v hišo.

Podobno se je prigodilo, kadar je bila kakka slovesnost končana, in sem se pripravljaj, da bi odšel domov, da me je kak gizdalin prijel pod pazduho in me zaprosil, da bi mu moj gospod pomagal v njegovih ljubavi ali častni zadevi ali celo denarni zadevi. Takega sem peljal naravnost v staro mavriško hišo, kjer je Don Andres sedel v žametasti obleki in pisal, podoben pajku v pajčevini; večina našega posla se je namreč vršila ponoči; zadeva so se neutegoma uredila v korist mojega gospodarja in mojstra in v zadovoljstvo vseh. Polagoma se je zaznalo, da sem vzlic svoji mladosti znal molčati in bil zanesljiv v zaupnih zadevah, in da mi ni nobena reč prišla preko ušne, ki je prišla skozi ušesa vame. Dalje, da se nisem pričel ne klepetal, da nisem pil, ne preveč igral, in dasi sem bil prijatelj z mnogimi lepimi ženskami, do ni bilo nobene, ki bi si mogla lastiti pravico, da bi zaznala moje skrivnosti. Izvedelo se je, tudi, da sem nekoliko vešč zdravljenja in med seviljskimi gospem in gospodičami se je govorilo, da ni bilo v mestu človeka, ki bi znal tako spretno odstraniti madeže s kože ali izpremeniti barvo las kot je znal nečak starega Fonsece; tak sloves je bil že sam po sebi vreden celo premoženje. Tako je prišlo, da so se vedno bolj obračali naravnost do mene. Skratka, šlo je tako dobro, da sem v prvih šestih mesecih svoje službe pomnožil dohodke svojega mojstra za

celo tretjino, dasi so bili že prej ogromni in mu hkrati ne malo olajšal delo.

Čudno je bilo to življenje, cele povesti bi lahko spisal na podlagi tega, kar sem videl in doznal, vendar to ne spada v pričujočo zgodbo. Bilo je, kakor da so moški in ženske opustili smeh in molk, s čimer prikrivajo svoje misli, in so se njihova srca nama razodevala kakoršna so v resnici. Tako n. pr. je prišla k nam zala žena ali lepo dekle, in priznala zlobnost, o kateri bi človek niti misliti ne mogel, da je resnična, ako je ne bi potrjevala njena izpoved in slišala sva o skrivnem umoru zaročenca, ljubimca ali tekmeča; drugič je prišla postarna dama, ki je hotela pridobiti moža, sedaj zopet premožna ženska ali možki nizkega pokolenja, ki je hotel z denarjem priti do zakona z drugim, ki ni imel denarja, a je bil plemenitega rodu. Meni ni bilo do tega, da bi pomagal takim ljudem, rad pa sem uslišal zaljubljen ali v ljubezni prevarane, ker sem imel sočutje ž njimi. Moje sočutje je bilo v resnici tako globoko in resno, da se mi je večkrat pripetilo, da je hotela nesrečna lepota prenesti svojo naklonjenost na mene, nevrednega; in nekoč se je celo prigodilo, da bi bil lahko poročil eno najljubšejših in najpremožnejših plemenitih seviljskih gospodičen, ako bi bil hotel.

Ampak meni ni bilo do tega, saj sem noč in dan mislil na svojo Lilijo na Angleškem.

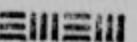
OSMO POGAVLJE.

Drugo srečanje.

Marsikdo bo mislil, da sem v takem življenju pozabil, čemu sem bil prišel na Špansko, namreč da bi se maščeval nad Juanom de Garcio, morilcem moje matere. Vendar ni bilo tako. Čim sem se bil ustanovil v hiši Andresa de Fonsece, sem pričel z vso mogočo marljivostjo poizvedovati po bivališču Juana de Garcie. toda brez uspeha.

Priporočamo LJUDSKO KNJIZNICO (jugoslovanska knjižarna) v Ljubljani: 19. zv. J. O. Curwood, Kazan, večji pes. Kanadski roman 18 Din, vezan 30 Din. — 20. zv. Ed. About, Kralj gora 18 Din, vezan 30 Din. — 21. zv. H. R. Haggard, Jutranja zvezda. 30 Din, vez. 40 Din. — 22. zv. Obleta kapitana Granla. Popolnovanje okoli sveta. Roman v treh delih. 48 Din, vez. 58 Din.

Pregled vremena od 12. do 18. oktobra 1926.

(Podatki datirajo od 8. ure dotičnega dne.)

12. Zahodni visoki tlak je pokrival celotno Evropo. Šibkejši tlak nad Jadranom privablja NE vetrove. Vreme je ponekod oblačno in meglovito, a lepo v NE in v krajnem jugu. Deževalo je južno od Save in Donave. Toplota pada na Jadranu in v SHS.

13. Nad sev. Evropo nastaja nizki tlak (Petrograd 740.9) z dežjem do Irlandije in Alp. Južno od njega čuva lepo in mirno vreme vis. tlak; le v SHS prevladuje oblačnost, na sred. Jadranu pa jutranja megla. Toplota je padla na Jadranu za 3—4°, v Srbiji za 1—2, v Sloveniji in Hrvaški pa porasla za 2—3°.

14. Sev. niz. tlak se spušta vzhodno od Karpat k Črnemu morju. Od Alp in Karpat južno vlada vis. tlak z lepim, tu in tam oblačnim vremenom. Toplota je padla v Dubrovniku za 2°, v Nišu za 3°, v ostalih si je čvrsto opomogla (v Ljubljani za ca. 3°).

15. Niz. tlak, danes še slabši, potuje proti vzhodu (Petrograd 786). Vis. tlak ostane v svoji večerajšnji legi s tvorbo izrazitega središča v okrožju Sarajeva (766). Jakle vetrove, oblačnost in dež beležijo samo severno od Alp in Karpat, južno pa mirno, večinoma vedro vreme. Toplota še raste v Sloveniji in Hrvaški, v ostali SHS je obratno.

16. Sev. od Alp in Karpat je niz. zračni tlak neomejeni vladar s močnimi padavinami v Nemčiji in Baltičkem morju. Pri nas in južno od nas je radi dovolj čvrste tlaka lepo, izjemni okoliščini Firenze (Italija), kjer je deževalo neznatno. Toplota pri nas v glavnem neizpremenjena.

17. Severno od Alp in Karpat še dežuje; v Skandinaviji je zapadel sneg. Nad juž. Evropo je vreme vedro z jutranjimi megli. V SHS je hladneje za 2°, v srednji Nemčiji za 3—9°, v sev. Franciji za 6°.

18. Oslabljen vis. tlak nad Sredoz. morjem privablja hladne severne vetrove k Jadranu, noseč oblačnost nad dele SHS in padavine v Slovenijo. V juž. delih SHS je zaenkrat še vedro. Toplota je padla v sev. zah. delu SHS za ca. 5°, v sev. zah. Evropi povprečno za 6°.

Pregled toplote v gorenji dobi:

Spitsbergi . . .	-2	-4	-6	-2	-2
Leninograd . . .	—	5	2	3	—
Moskva . . .	—	9	1	4	—
Stockholm . . .	16	—	2	1	0
Varšava . . .	9	8	2	10	7
Budapest . . .	6	12	14	12	10
München . . .	14	—	12	14	11
Berlin . . .	10	8	—	10	7
Seydisfjörður . . .	-4	-4	0	0	-3
London . . .	14	13	15	7	5
Paris . . .	7	17	13	16	17
Lyon . . .	13	11	13	16	7
Madrid . . .	11	—	14	23	14
Rim . . .	21	21	17	16	13
Aiaacio . . .	—	18	—	16	18
Messina . . .	24	23	22	25	22
Malta . . .	23	23	22	21	21
Sofija . . .	8	14	7	7	6
Bukarešta . . .	13	15	17	—	16
Odesa . . .	—	12	15	16	—

Naše dijaštvo

Svet slušateljev ljubljanske univerze ima dne 12. novembra svoj redni občni zbor. Ker ni bilo mogoče doseči med skupinami sporazuma za skupno odobrovalno listo, se vršijo dan po občnem zboru, t. j. 13. novembra, volitve novega izvršilnega odbora.

Izpred sodišča

Ihanci in orožniki.

Pred deželnim sodnim senatom sede na obtožni klopi trije zastavni Ihanci. Domači gasilci so napravili v Ihanu poleti veliko veselico, pa so se je udeležili tudi naši trije junaki, ki so dvignili tam velik prepri in pretep, tako da so imeli orožniki zopet dovolj dela. Ti trije pa so se proti orožnikom tako odrezali, da so vzbudili splošno občudovanje. Rabili so take izraze, kakršnih spodobni ljudje ne rabijo, zlasti pa ne, če niso sami moški zraven. Pa niso računali — s paragrafi, zlasti ne s t. hudimi srbskimi, od katerih je najhujši 104., radi katerega imajo danes toliko sitnosti.

Sodnik hoče vse natančno vedeti. Izprašuje mladega dečka, pričo: »Ali si videl, da je Janez zagrabil za orožnikovo puško?« — Deček: »Tega nisem videl, morda je kdo drugi, pa ne Janez!« — Sodnik: »Ali je res, da je Janez rekel, da grede k orožnikom same barabe?« — Deček: »Res je rekel to!« — Sodnik: »Ali je Janez res zahteval od orožnika, da naj stoji pred njim »habet achi!«? Deček plašljivo, a vendar odločno: »Rekel je, — jalc!« — Sodnik: »Ali je Janez res rekel, da dobe orožniki vsakega prvega plačo, potem pa takoj vse zapravijo, štirinajstega že za kruh fehtajo, štirindvajsetega pa so navadno suhi?« Deček se ozre na obtožence, potem pa spravi iz grla tih: »Rekel je!« — Sodnik: »Ali so bili ti trije, ki so se z orožniki borili, pijani ali ne?« Deček: »Pijani glih niso bili videti, — trezni pa tudi ne!« — Sodnik ve še več. Ve, da je Janez tako silil v orožnike, da se je nabodel sam na bajonet in si strgal suknjo. Ve, da je Janez kričal, da orožnikov sploh ne vika. Žugal je orožnikom s pestmi in jih obkladal z najbolj krepkimi primki, kar se jih je mogel izmisliti in kar je počel Janez, sta delala z njim njegova prijatelja Tone in Andrej. Potem pa je Janez spoznal, kaj je napravil in je prosil orožnike — odpustčanja. — Sodniče je obsodilo Janeza na šest tednov ječe, Toneta na 1 mesec in Andreja na 2 tedna.

Voz na cesti.

Pred pritožno sodišče stopi pristen gorenjski voznik. Hitro pogoltne zadnji ostanek tobaka, se uda v usodo in se vsede na obtožno klopo. — Sodnik ga nagovori: »Vi ste rekli orožnikom, ko so zahtevali od vas, da umaknete voz s ceste, tako-le: »Jaz sem bil prej žandar, kot pa vi in bolje poznam postavke kot vi! Tisti naj spravi moj voz s ceste, kdor ga je spravil nanjo!« — »Rekel sem rekel, pa nisem mislil nič hudega! Je vse res, kar sem rekel! Poznam postavke! Med vojno sem bil tudi jaz orožnik!« — Sodniče ni našlo žalitve v inkriminiranih besedah in je voznika oprostil krivde po paragrafu 194., čeprav ni imel voznik nobenega advokata. Na hodniku je mož konstatiral: »Pa so v Ljubljani sodniki le bolj pametni in pravični, kakor pri nas! Dobro, da sem se pritožil!«

Polzvedovanje

Rujav Ionec, ki drži približno 50 litrov, je bil ukraden v kleti na Kongresnem trgu šte. 2. Pred nakupom se svari!

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani; Karol Čeč.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1.50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Zastoni

dobite danes žal prav malo ali nič, vendar pa morete že za 3 Din naročiti znesek 3 Din mal oglas za Slovenca, ako ne obsega nad 6 besedi. — Malo večji oglasi od 5 Din dalje. Več o tem pove cenik za oglase, ki ga brezplačno pošlje vsakomur upravištvo

Učenca

poštenih staršev, sprejme VOIKA, Krekov trg 10.

Učenca

pridna in pošt., z boljšo šol. izobrazbo, se sprejme v mod. trgovino. Več v upr. lista pod št. 7238.

Učenko

z dobrimi spričevali sprejem takoj v trgovino z elektrotehničnimi predmeti. — Pismene ponudbe upravi lista pod: »Pridna učenca« št. 7234.

Učenca

se sprejme za takoj v modni trgovini SREČKO VRŠIČ, Ljubljana, Šelenburgova ulica 3.

30 dobrih zidarjev

se sprejme za Centralo v Kamniku — Perovo.

Les. manipulant

išče službe, 37 let star, z 22 let. izkušnjo, večš slovenskega, nem. in srbohrvaškega jezika. — Naslov se poizve v upravi »Slovenca« pod št. 7120.

Dekle

pošteno in po božno, ki zna nekoliko kuhati in hoče opravljati druge hišne posle, išče Vera Kasumović, zdrav. soproga v Koprivnici, Hrv. — Slov. sobarica je že pri hiši.

Več deklet

se sprejme, ki bi se želele naučiti KUHANJA. Uk in hrana brezplačno. — Ponudba pod »Akademska menza« na upravo »Slovenca«. 7220

Poravnajte naročnino!

Izjava.

Nisem plačnik dolgov mojih potnikov, kakor tudi ne drugih, narejenih na moj konto.

JOZE GRAM - Vrhnika.

Inserirajte

v 'Slovincu'!

Enonadstr. hiša

z nekaj vrta, priprav. za gostilno ali trgovino, je naprodaj. — Zalog št. 23, Dev. Mar. Polje. 7232

PRODAM

veliko stensko URO s 3 uteži za 500 Din — in namizno SVETILJKO za 100 D. Pred škofijo 16/II.

Skedenj

v dobrem stanju, z opeko krit, se poceni prod. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7217.

JUHANA je najcenejši in najrednejši pri-datek k vsaki juhi in prikuhi. Idealno krepi, velik pri-hranek na denarju. Dobiva se povsod!

Volno in bombaž

za strojno pletenje in vsakovrstna ročna dela dobite po najnižjih cenah v veliki izbi pri Karlu PRELOGU — Ljubljana, Stari trg šte. 12 — in Židovska ulica šte. 4.

Stavbno podjetje ACCETTO & drugovi družba z o. z. Maribor, Frančiškana, ul.

Pozor čevljarji!

Gornje dele vseh vrst čevljev dobite dobro in solidno izvršene po najnižjih cenah pri I. Marchiotti, trgovina z usnjem, Ljubljana, Sv. Petra cesta 30. 4845

AUTOMOBILE

vsakovrstne, in motorna kolesa, popravlja najbolje, najhitreje in najceneje: FLORJANČIČ, Karlovska cesta 22. 6432

Peči, štedilnike,

slamoreznice, brzoparilnike, vodne in gnojnične črpalke, vodovodne cevi, strojno lepenco, cement, mesoreznice nudi najcen. FR. STUPICA, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 1.

Kupim registrirno

BLAGAJNO

— Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 7237.

Posestvo

zelo rodovitno, z lepimi poslopi in vsemi pridelki, blizu Maribora, prod. za 170.000 D Zagorski — Maribor, Tatenbahova ulica 19.

HUMANIK

CELJE.

MARIBOR Jos. Martinc, Gosposka 17

Znižane cene in največje skladišče dvokoles, motorjev, šivalnih strojev, otroških vozičkov, vsakovrstnih nadomestnih delov, pnevmatik. Posebni oddelek za popolno popravo, emajliranje in ponikanje dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. — Prodaja na obroke. — Ceniki franco. »TRIBUNA« - F.B.L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska 4

»Nabavljalna zadruga uslužbencev držav. železnic v Sloveniji« reg. zadr. z om. z.

razpisuje mesto poslovdje

Letni obrat nad 12 milijonov Din. — Nastop službe 31. decembra 1926, uvedba v službo vsaj en mesec prej. Plača po dogovoru, naturalno stanovanje v poslopi zadruga. — Pogoji za sprejem: Večletna praksa v samostojnem nakupovanju in vodstvu trgovine, kakor trgovske pisarne. Kavcija potrebna. Natančnejša navodila v pisarni Nabavljalne zadruge, Ljubljana VII. Prošnje se vpošte-vajo do 30. oktobra. Upravni odbor.

RAZGLAS

Komanda 8. žandarmerijske polka v Ljubljani namerava dati izgotoviti sledeče tiskovine:

70.000 pol »Delovodni protokol«;
7.000 pol »Stanična službena knjiga«;
1.200 blokov po 100 listov »Patrolnih listov«;
3.000 komadov »Priznanic za kirijo«;
3.000 komadov »Priznanic za penzijo«.

Pozivajo se vsi oni, kateri žele prevzeti te tiskovine v delo, da predložijo svoje pismene ponudbe s specifikiranimi cenami najdalje do dne 5. novembra 1926 do 10. ure dopoldne blagajniku tega polka.

Vzorci zgoraj navedenih tiskovin kakor tudi vse daljnje informacije se morejo dobiti vsak dan pri blagajniku tega polka.

Najcenejšemu in najsolidnejšemu ponudniku se odda izdelovanje teh tiskovin takoj, ko dospe odobrenje od komande žandarmerije iz Beograda.

Komanda 8. žandar. polka, E Br. 12.161.

TVRDKA

A. ŠINKOVEC NASL. K. SOSS

NUDI

DAMAM

okavice

„ podložene Din 14
„ glace Din 22
„ nogavice svil. flor Din 65
„ melé angl. Din 17
„ z ažuro Din 19

vestice volnene

Din 128
pullover modni Din 198
tricot hlače Din 27
„ svilene Din 110
kombineža Din 54

pralna svila

Din 44
svila za podloge Din 54
crepe de chine Din 68
rips za plašče Din 110

Velour

m od Din 122 naprej

Pliš

m od Din 250 naprej

v vseh barvah za damske plašče

Gričar & Mejač

samo

Selenburgova ulica šte. 3.

POKRAJINSKA ZADRUGA TRGOVSKIH VRTNARJEV ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI naznanja vsem članom tužno vest, da je gospod

Ignacij Štrekelj

trgovski vrtnar, odbornik in član trgovskih vrtnarjev itd.

preminul. — Pogreb draga pokojnika se bo vršil v četrtek dne 21. oktobra t. l. ob 15. uri (3 popoldne) iz hiše žalosti, Spod. šiška, na pokopališče k Sv. Križu. Blagega pokojnika ohranimo v trajnem spominu.

Ljubljana, dne 20. oktobra 1926.

Načelstvo.

Zahvala.

Za vse množične izraze globokega sočutja in tihega sožalja povodom smrti našega nadvse ljubljene predobrega soproga, očeta, strica, gospoda

Jurija Kmetiča

posestnika in trgovca

se vsem kar najpriskorneje zahvaljujemo. Našo iskreno zahvalo za prečastno spremstvo na njegovi zadnji poti izrekamo vlč. g. P. Piju, vsej duhovščini, g. županu, občinskemu odboru, gasilskemu društvu, gg. pevcem za ganjive žalostinke, vsem darovalcem cvetja, vsem neštetim, ki so od blizu in daleč prišli, da so spremili blagopokojnega na njegovi zadnji zemski poti. Vsem in vsakemu posebej iskreni Bog plačaj!

V Trzinu, dne 21. oktobra 1926.

Globoko žalujoča rodbina KMETIČ.

Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec

Urednik: Josip Fr. Knaflitz.